

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דהסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תקצ"ה

בא

ו' שבט תשס"ט

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- שבת בשבתו.....עמוד ג'
- דבש תמרים.....עמוד ה'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ו'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ז'
- ודרשת וחקרת.....עמוד ט'
- פניני התורה.....עמוד י"ב
- חוקים להורותם.....עמוד י"ז
- הילולא דצדיקיא.....עמוד י"ח
- דבר בעתו.....עמוד כ"א
- משולחן מלכים.....עמוד כ"ב
- דברות קודש.....עמוד ל"ב

למען תספר... וידעתם כי אני ה'

מעיר לעיר ומכפר לכפר נדד הגאון הצדיק רבי ישראל פאלאנמטער זצ"ל כדי לעורר את לבבות הנרדמים והשקועים בהבלי הזמן, דרשותיו ודיבוריו שיצאו מפיו כשביבי אש נכנסו ללבבות שומעיהם, ונתעוררו לשיפור המעשים.

פע"א בהגיעו על אם הדרך להאכסניא הקבועה שלו, מיד הרגיש שבעל האכסניא שמכירו לשעבר נחלש בתמימותו ויראתו, וכששאל לו לפשר הדבר, ענהו שלפני כמה ימים הגיע לכאן פוקר והולל אחד והתרים כלפי מעלה כדיבורי זדון וכפירה, והוציא נגד עיניו התיכת דבר אחר, ואמר לו בוא ונראה האם הבשר ייתקע בגרוני ואיחנק או לא, והוא זללו בהנאה מרובה, והתברר בפני שהנה העולם כמנהגו נוהג, ומני אז נכנס בי תמיהות וקושיות רח"ל כלפי מעלה, רבי ישראל לא השיב לו כלום ופנה לחדרו.

אחר כמה דקות חזרה בתו הקמנה של בעל האכסניא מבית הספר כשפנה קורנות מאושר, והראה לאביה שקיבלה 'תעודת הצטיינות' מהבית הספר על אומנות הציור והצביעה, ורבי ישראל נענה ואמר לה בואי ואנסה אותך האם באמת את בקיאה באומנות הציור, והיא סירבה בתוקף, ורבי ישראל פנה להאב ואמר לו למה בתך אינה רוצה להראות לי, ענה לו האב שהיא חושבת שהיות שיש לה כבר התעודה בידה, שוב אינה צריכה להראות לכל אחד ואחד שהיכולת בידה.

השיב רבי ישראל לעומתו - מכאן תשובה ניצחת גם לקושייתך בעניני השגחה, כי הלא השי"ת כבר הוכיח לעיני כל העמים את השגחתו הפרטית על ידי הנסים הגלויים ביציאת מצרים, ויש לנו תעודה המוכיחה על כך, היא התורה שניתנה לנו, האם יש הגיון בדבר שבגלל כל אדם שיבוא ויגיד שאינו מאמין, שה' ישנה את סדרי בראשית ואת הליכות הטבע, כדי להזכיר שיש דין ויש דיין.

והן הם דברי הרמב"ן בפרשתן שכתב אודות האמונה בה', וז"ל: "כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה מחדשו וידוע ומשניה ויכול וכו', ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות מופת כבדל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואת לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו ובנינו לבניהם לדור אחרון.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ד יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

משכו, מי שיש לו ימשך משלו, וקהו, מי שאין לו יקה מן השוק ענין הלימוד בזה הוא שבכל דבר צריכים להתייעץ ולשאל ולהלך אחר עצת זקנים וצדקים שבדור, וזהו משכו מי שיש לו היינו שהוא בן תורה יקה עצות משלו, ואם אין לו שלא בר הכי הוא יקה משל אחרים שיראה אך ומה יעשו אחרים שדם בני תורה, אעפ"י שלפי דעתו אינו מבין את התנהגותם בדרך ה' מ"מ צריך לבטל דעתו נגדם ולקבל מה שאומרים. (אהל תורה)

החודש הזה לכם ראש חדשים זגרי, יש בזה רמז נפלא מה שהנני ה' ברחמי וברוב חסדיו כי ידוע שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וכבר בארתי זה לעיל כי כמו שהתחלת הבריאה היתה ע"י התורה כדאיתא בזה"ק הקב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא כך התחדשות הבריאה של מעשה בראשית הוא גם כן על ידי התחדשות התורה שישראל מחדשין בכל יום חדושי תורה וכפי ענין התחדשותם בתורה כך נתחדש בעולם וכמו ששמעתי בשם אחי הרב הקדוש המפורסם מוה' ברוך נרו יאיר והרה"ק הר"ב ממעוזי ז"ע) שאמר לצרף סיום התורה בהתחלתה לעיני כל ישראל בראשית פירוש לפי עיני ישראל שמסתכלים בתורה כפי הסתכלותם בתורה כך הוא ענין החדש מעשה בראשית שנתחדש בכל יום ע"י זה י"ל שמרומו בפסוק החדש הזה היינו מה שנתחדש בכל יום מעשה בראשית וזהו הוה דייקא כי הוא בכל יום ובכל עת לכם היינו בכס הדבר תלוי כפי ענין הסתכלותם וחיודשם בתורה כך הוא התחדשות הבריאה ראש חדשים היינו השכל שבראש הוא המחדש אותם כל חדושי מעשה בראשית ע"י החדושים בתורה ע"י השכל שמכנים בתורה ומסתכל בה. (דגל מחנה אפרים)

בתאוות עוה"ז תתן בידינו דרך העבדות שנקרא זכחים ועולות להיות מתקרב לפניו ית"ש, וממנו נקח ראייה לעבוד את ה' אכן זהו עד בואנו שמה פי' עד ולא עד בכלל כי כאשר נצא מהגלות הדעת ונבוא שמה אז נשיב בדי' העבדות האמיתי ולא נצטורך עוד לכל זה כמ"ש וידעתם כי אני ה'. (תפארת שלמה)

עד מתי מאנת לענות מפני, הדקדוקים כפ' הזאת ידועים ובפרט קישית הראשונים הלא מד' היתה הכבדת לב פרעה ומדוע נענש, וכמבואר במדרש מכאן פתחון פה למינים, וביותר יקשה על דברי משה רבינו ע"ה שידע שמד' היתה כ"ז והכבדת לבו ואמר לו עד מתי מאנת לענות מפני וכ"כ מרן אאמור"ר זצלה"ה דיבר בקדשו אשר על כל העבירות ההמורים ר"ל שאין מספיקין בידו לעשות תשובה, והחטא הידוע שכתוב בזה"ק שאין לו תשובה הפי' הוא שניטל ממנו העזר העליון לתשובה אכן אעפ"כ אם מתבונן האדם איך ומה הושפל והורד מצבו עד שניטל ממנו העזר העליון, ועד כמה הוא מרוחק ומנושם, ממילא כשמרגיש בשפלות ערכו ושאינו לו נצה ומנוס ומפלט ונעשה באמת נכנע ושפל ומקרע לבו לקרעים אוי בכח העניות ובלבו הנשבר הקב"ה חותר לו התיירה מתחת כסא כבודו ומרדם עליו ופותח לו פתח לתשובה ובוה נבאר הכתוב כאן אף שהכביד הקב"ה לב פרעה היינו שניטל ממנו עזר העליון כנ"ל ואעפ"כ אם הוי' בא לידי הבנעה אמיתית אז הוי' בא ממילא לידי תשובה ולבין בגלות הבורא ב"ה לשמוע בקול דברו, וזה הוא עד מתי מאנת לענות מפני ותרנומו לאתכנעא מן קדמו. (ישמח ישראל)

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקהו לכם, פירשי דל

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו זגרי, יבואר בדרך מוסר עפ"י דמתאמרא משמו' הדבעש"ט הק' כי מהבת קול שיוצא בכל יום מהר חורב ואומר שובו בנים שובכם כמאמרם ד'ל (הגינה ט) נמשך להאדם הרהורי תשובה הגם דאיהו לא חיי מולי חזי, ורק לפעמים נדמה להאדם בעת התפעלות הרצון והרהור הטוב בלבו שהוא איזה בדי' עצבות ומרה שחורה והכבדת הלב ולזה מסיח דעתו ממנו ע"י דה"ק חזו הרמו בכאן בא אל פרעה פרעה לשון התגלות שצריך אתה לבוא אל ההתגלות הקדושה הנשפע אלך כנ"ל, כי אני הכבדתי את לבו ר"ל כי ידוע תדע כי אני הוא המעורר אותך בהרהורי תשובה בכל יום הנדמה לך להכבדת הלב ועצבות למען שתי אותותי אלה בקרבו ר"ל כי אני מעוררו לתשובה כדי שאשית אני את אותיות התורה בקרבו שיהי' כלי לקבל קדושת התורה. (תפארת חיים)

ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זכחים ועולות זגרי, כי ממנו נקח לעבוד את ה' זגרי, והנראה כי הנה זה הדרך ההתחלה וראשית להבאים למדר ולעבוד את ה' אשר מכל הדברים שיראה להם בעוה"ז מותאוות הנשמיות הנה הם לוקחים הדשק הזה לעבדות ה' ית"ש אמנם הנה הענין הזה הוא רק הקדמה וראשית ההתחלה להבאים בסוד ה' אשר יצטרכו לחפש להם ראיות ולבקש תחבולות כאלו אבל הצדיקים האמיתים אינם צריכין לכל זה ולא נכון להם דרכים האלו לחוק כי הם מועצמם נבספה וכלתה נפשם להצרות ה' ולא יצטרכו לשום מטעמים כי ירגשו בעצמם נועם עריכות ומתקיות וידידות ה' ב"ה כמבוי' כ"ז בספר תהילים ויש"א משה לפרעה גם אתה תתן בידינו זכחים ועולות ועשינו לה' אלהינו, הכוונה שאתה בכח השתדלות שלך

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

אותו חסיד ולא גדרה ונעשה לו נס ועלתה בו צלף, וממנה היתה פרנסתו, הרי שמסגולת השבת לגדור גדר שלא יכנסו אחרים לתוך שדהו של השומר שבת, ועפ"י הדברים האלה מצינו סמוכין לשני המקראות, שבא ללמד כמו שעל פי הארבה שכתוב בו וינח בכל גבול מצרים נעשה ונקבע התחם שלא יכנסו אחרים לתוך שדותם, כמו"כ השומר שבת כהלכתו וינח ביום השביעי השבת קובעת תחומו ועומדת בפרץ שלא יבוזו זרים גייעו. (קדושת ציון)

א"ה, אגב יש להסמיק כאן פרפרת נאה מ"כ בשו"ת להורות נתן (ארי"ה סי' י"ט) על דברי הגמ' הנ"ל, וזה לשונו: ...הנה אותו חסיד החמיר על עצמו שלא לגודרו אפי' בחול מחמת מחשבתו שהיתה בשבת, ואין זו אלא חסידות, אבל לגדור ע"י פועלים יהודים בשבת הס מלהזכיר, ואמרו חז"ל (שבת קי"ח) כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, ואולי הכוונה ע"ד הנ"ל שנחלתו אין צריך מיצרים וגבולים, כי בלא"ה ישמרוהו מן השמים שלא יבוזוהו, וכענין אותו חסיד שעלתה לו צלף, עיי"ש.

לקדש עצמו בקדושה יתירה

וביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודת לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה להם. ונראה כי אמרו ז"ל מחד בשבתא לשבתא שצריך לקדש עצמו תיכף מיום א' על הכנות שבת וע"כ נקרא ת"ח שבתא דכוליה שתא, אמנם כ"ו לאנשים כאלו אשר אינו עוסקים במשא ומתן כלל, והם מופרשים מעולם הזה, אמנם לאנשים כאלו העוסקים במשא ומתן אין באפשרי להגיע עד הלום. אמנם עכ"פ בשבת עצמו שהוא בטל ממלאכה אז צריך לקדש עצמו בקדושה יתירה ונפלאה, וזהו וביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש שצריך לקדש עצמו בקדושה יתירה מחד בשבתא לשבת, וזהו לפני אנשים כאלו אשר מלאכה לא יעשה בהם, והם יושבי אהל, אבל לפי אלו אשר יאכל לכל נפש, שצריכים לעבוד עבודתם על אוכל נפש, לאלו אנשים עכ"פ הוא לבדו יעשה לכם, שעל כל פנים יום שבת גופא יעשו בקדושה ובטהרה נפלאה. (אמרי נועם)

קיום מצות זכור את יום השבת

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא וכו'. כתב הרמב"ן אין שם פרטי לחדשים בתורה, רק ראשון ושני כדי להיות זכרון ליציאת מצרים, וכן ימי שבת מונוין כך יום ראשון בשבת יום שני וכן כולם והוא בכלל זכור את יום השבת, וזהו תוכחת מוסר שנכתוב בהמכתבים וכדומה יום ראשון בשבת וחודש ראשון להעיד על בריאת שמים וארץ בששת ימים וינח ביום השביעי ועל יציאת מצרים, ולא ח"ו כמספרם של אוה"ע. (תורת משה חת"ס)

ע"י עונג שבת מעידים אנו שהשי"ת משגיח בתחתונים

דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחודש הזה ויקחו איש שה לביתו. ונ"ל דידוע מאמר חז"ל שלשה מעידין זה על זה השי"ת ושבת וישראל, וידוע אשר ישראל כבר קיימו את השבת עוד טרם יציאתם ממצרים, ואמרו חז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עכו"ם כדור אנוש מוחלין לו, דמה שאנחנו אין עושין מלאכה בשב"ק מעידים בזה שהשי"ת ב"ה ברא העולם, ובשב"ק שבת וינפש אמנם עוד יש לטעות שהשי"ת ח"ו אינו משגיח על העולם השפל הזה, ולכן צוה השי"ת לענג את השבת ולשמוח בו, ובוזה אנחנו מעידים שהשי"ת ב"ה משגיח על העולם הזה, כי לפי המזלות והכוכבים אין להתענג ולשמח בשבת כי לפי דבריהם המשמח בשבת יפול ברעה כי אז שולט כוכב שבתאי שמורה עצבות, אבל אנחנו חלק ה' ולא חלק צבא שמים ולזה אמר השומר שבת כהלכתו דייקא. והנה עד בעשור לחודש היו ישראל שובתים בשבת מן המלאכה אבל בלא ענג, כי היו עד הנה תחת המצרים והמזלות, אך בעשור לחודש שנלקח טלה לקרבן פסח והתיישו כחו של המזל של מצרים שהוא טלה, ולכן אז הוסיפו מצות עונג לשבת ואותו היום עשור לחודש ה' בשבת, ולזה אמר דברו אל כל עדת ישראל, עדת הוא לשון עדות שיעידו היינו לאמר העדות על השי"ת ושבת, ואימתי הוא העדות, בעשור לחודש הזה שהוא חל בשבת אזי יכולים ישראל לאמר העדות, ועוד נוסף ויקחו איש שה שהוא מזל של המצרים. (תורת שמואל)

בגדי שבת חביבים הם

ובני ישראל עשו וכו' וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות. ופירש"י שאף הם היו חביבים והמאוחר בפסוק חשוב, נ"ל שהשאלו השמלות לשם מצוה, כדי לשנות מבגדי חול לשבת, ולכן היה חביב להם מן הכסף והזהב, שחבבו שיורי מצות ונשאו על כתפיהם. (כתב סופר)

מסגולת השבת שלא יבוזו זרים יגיעו

וינח בכל גבול מצרים, כתב בבב"ב ט' ב' במסורה דין, ואיך וינח ביום השביעי. אפשר לשלב המקראות עפ"מ"ד במדרש (שמ"ר פ"ג) רז"ל אמרו המכות שהביא הקב"ה על המצרים גרם להם שיעשו שלום ביניהם שקבע להם גבולם עיי"ש וגבי מכת ארבה כתיב הנני מביא מחר ארבה בגבולך דייקא, וכן וינח בכל גבול מצרים, הרי שהארבה קבע להם תחומין והודיע עד היכן שדהו של מצרי שלא יכנסו בה אחרים. ואמרו בגמרא (שבת קנ"ג) מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליו לגודרה, ונזכר ששבת הוא, ונמנע

**צדקת רבי
מאיר בעל הנס**

מולל עצי חיים

כ"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

לדו"ד מזמור

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, בברכת
מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו
האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב
למען כוללינו המעטירה,

מו"ה דוד יודא פרידמאן הי"ו

אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

לרגל השמחה שבביתו, רון שיר ושבח על שפתו,
בהולדת בתו שתחי'
למזל טוב

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי
חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי
חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

בא א"ל פרעה כי אני הכבדתי את לבו. והקשו המפרשים ההוי ליה למימר לך אל פרעה, וי"ל עפ"י"מ שכתבו על נוסח ההגדה אני ולא מלאך, כי לפי שארץ מצרים היתה מקום טומאה יותר מכל העולם, אם היה שולח לשם מלאך היה יכול להתפגם, לכן אני ולא מלאך, ובוה יש לומר כי כשאמר הקב"ה למושה לכה ואשלחך אל פרעה, השיב משה מי אנכי כי אלך אל פרעה, רי"ל אפילו מלאכי רומה משרתי אש לוחט הם בסכנה שלא יתפגמו במצרים, ומכל שכן אדם קרוץ מחומר האדך יכנס במקום סכנה במקום שאין מלאכים ממש יכולים לעמוד שם, ואמר לו הקב"ה כי אהיה עמך, וכיון שהקב"ה עמך הוא ישמרך מכל רע שלא יזיקך אויר טומאת ארץ מצרים, והוה שאמר הכתוב בא אל פרעה שגם אני הולך עמך, כי אני הכבדתי את לבו, רי"ל שכל האותות והמופתים אני בעצמי עשיתים ולא על ידי מלאך אלא הקב"ה בעצמו.

★

וגם ערב רב עלה אתם וגו'. ובמכילתא עליהם אמר הקב"ה לאברהם אבינו ואהרי כן יצאו ברכוש גדול, נ"ל לפי מה שכתב ברש"י במסי כתובות הרוצה שיתקיימו נכסיו יחסנו לצדקה תמיד וחסרונו זהו קיומו, והנה הקב"ה הכביח לאאע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול, ולא היה אי מישראל שלא היה מעון וכו', וממילא לא היה להם למו ליותן צדקה, ולפי"ז לא יתקיים אצלם הרכוש ואיך יתקיים הבטחת הקב"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול, אולם לזה נתן הקב"ה בלב כמה מהמצרים

שיתגירו, וממילא יוכל להתקיים הרכוש אצלם ע"י שיתנו צדקה להם, כי הם לא נכללו בהבטחת ואח"כ יצאו ברכוש גדול, שהרי לא היו בגזירת ועבדום וענו אותם, והוה כוונת הספרי שדרש עה"כ וגם ערב רב עלה אתם, שנתגירו מהמצרים, עליהם אמר הקב"ה לאברהם אבינוע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול, ע"י שיתנו להם צדקה להערב רב נתקיים אצלם הרכוש, וברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה שלא יאבדו הרכוש. **(דברי יוא"ל)**

★

וינח בכ"ל גבול מצרים, ובמסורה וינח ביום השביעי, וצ"ב, וי"ל בהקדם שיטת האבן עזרא כי כל המכות היו כוללים המצריים והעבריים זולת המכות ערוב דבר וברד, אבל הרמב"ן וכל המפרשים ס"ל שכל המכות היו רק על המצריים ולא על העבריים, וכתב בדבר"י כי במכת הארבע מסתבר מעמיהם דהאבן עזרא שהרי בניי יצאו ממצרים בחודש ניסן טרם זמן הקציר, ואילו לא אכל הארבה שדותיהם של ישראל היה הדבר טובה גדולה למצרים, כי הכל היה נשאר להם אחר שיצאו ישראל משם, ולכן מסתבר לומר שהיתה מכת ארבה אוכלת גם שדותיהם של ישראל ע"כ, והנה במכת הארבה שהיה הכרח שתהא גם אצל בניי נח הארבה ביום השביעי, ומסתבר שלא נח רק אצל בניי שומרי השבת, שהרי גם הגיהנום אינו נח בשבת אלא לשומרי שבת, אבל מחללי שבת נידונים בגיהנם אפי' בשבת, והוה ביאור המסורה ויעל הארבה וינח בכ"ל גבול מצרים,

היינו אף בארץ גושן מקום שדותיהן של ישראל, ושמא תאמר כמה היה ניכר ההבדל בין ישראל למצרים, לזה אמר וינח ביום השביעי, שבבניי נח הארבה בשבת. **(ברך משה)**

★

וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארותם צרורות בשמלותם. יתבאר לפי מה שאמרו חז"ל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל, וביאר המהרש"א כי הברכות מורידין שפע הברכה מלמעלה על הפירות מברכין עליהן, והנה מרגלא בפומיה דמרן דוי"ו זל"הי"ה לעורר שגם כל הברכות והמצוות שעושים בבית שאין הנשים הולכות שם בצניעות אינם נחשבים לכלום, וכמבואר בשו"ע דאסור להזכיר שם שמים נגד שערות האשה, ונמצא מזה שעל ידי שאינם נזהרים בבגדי צניעות נפסק שפע הפרנסה, כי הפרנסה תלויה בברכת הנהנין, ואם אינם נזהרים בבגדי צניעות, יש זלוול בברכת הנהנין, ובוה יתבאר הכתוב וישא העם את בצקיו טרם יחמין, כי מבואר בעצי חיים משמיה דמרן הייטב לב דשאור שבעיסה הוא מה שטרודים על המחיה ועל הכלכלה, והוה הכוונה היה להם בצק ומוון טרם יחמין, ומאחר שלא זלוול בלבושם לא נחמין שפע הפרנסה, והטעם כי משאורת"ם היינו שפע הפרנסה של ישראל, צרורות בשמלותם, שזה תלווי בבגדים, וכיון שהיו נזהרים שלא לשנות את מלבושם, ע"כ עלו הברכות לרצון לפני ה', ונשפע להם שפע הפרנסה בריוח ובניקל.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלי"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מביקים

בשפתי צדיקים

בבנינו ובבנותינו בצאננו ובקרננו..

הקדושים את העופות, על כן יהיה בשנה זו מגיפה בעופות, כי מהם לא נתבטלה הגזירה וכן היה שבאותה שנה היה חולאת בין העופות ובשום אדם ובהמה לא נגעה ח"ו.

(תפארת מהר"ם)

כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו

מעשה שהיה אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, שפעם אחת נקלע לעיר אחת וכאשר נסע לדרכו ליווהו כל אנשי העיר ויהי' בהגיע העגלה חוץ לעיר ירד הרה"ק מן העגלה והלך ברגליו יחד עם כל הקהל, וכשראו האנשים התפלאו מאד דהלא כל מטרת הילוכם היה ללות אותו ובאופן זה אין הלוייה ניכרת, ואף הוא לעומתם הטעים ואמר כי יען שראה שהם מקיימים המצוה בהתלהבות גדולה, לכן ירד מן העגלה כדי לכלול עצמו עמהם במצוה זו, וזשה"כ וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו, ופירש"י להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה אהרן ומהו כן עשו, אף משה ואהרן כן עשו, דהיינו כאשר ראו משה ואהרן ההתלהבות הגדולה שאחזה את כל ישראל בעשיית הפסח, כללו אף הם עצמם בתוך כלל ישראל.

(הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע)

מתניכם חגורים

החיד"א נסע פעם עם סוחר אחד בן בליעל, שהביא עמו גבינה לא כשירה, ורצה למכרה באיטליה, וביקש הסוחר מהחיד"א שיתן לו "הכשר" משסירב החיד"א איים עליו שיהרגהו, בלית ברירה כתב לו "הכשר", וסיים בסופו: "הכותב וחותם ביום ג' לסדר מתניכם חגורים בספר שמו"ת שנת תק"ח לפ"ק", הגיע הסוחר אל אחת הקהילות באיטליה ניגש אל הרב דמתא כדי להראות לו את ההכשר כמקובל, עיין הרב בכתב ההכשר ותמה מאוד על סופו, מה ראה החיד"א לציין את ספר שמו"ת, ועוד בראשי תיבות, לפתע אורו עיניו של הרב, שמו"ת הוא ר"ת שנים מקרא ואחד תרגום, והנה התרגום אונקלוס מתרגם עה"פ מתניכם חגורים, "חריצונו יהוון אסירין" שחריצי הגבינה אסורים המה, ונתפעל הרב מחכמתו של החיד"א.

(אמרות חכמה)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישראל טרעגער ז"ל

ב"ד זעקב ארי' הכהן ז"ל
נלב"ע ב"א חשוון תשס"ט לפ"ק

וזו' האה"ח מרת צירל צפורה ע"ה

ב"ד משה יודא ז"ל
נלב"ע י"ט טבת תשס"ה לפ"ק

סיפר הרב ר' חיים בהר"צ ר' זאנוויל מסטרעטין זצ"ל ששמע מפי החסיד ר' אלימלך מטלוסט ז"ל שדרכו היה להיות מדי שנה בשנה בבעלזא אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע על ראש השנה ואח"כ אצל הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע והנה דרכו של הרה"ק מבעלזא היה לומר לפני תקיעת שופר דברי תורה ומוסר בהתלהבות עצומה, ופעם אחת התחיל הרה"ק מבעלזא לספר לפני תקיעת שופר נסי יציאת מצרים באמרו הפסוקים שכתוב בהם ששלח ה' את משה לגאול את ישראל ופרעה שאל מי ומי ההולכים, והשיב לו משה רבינו ע"ה, בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו בצאננו ובקרננו, והשיב פרעה יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת טפכם וגו' עד כי קרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצג, גם טפכם ילך עמכם, ויאמר משה וגם מקנינו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלקינו, ומיד התחיל הרה"ק מבעלזא ובירך לשמוע קול שופר, ותקע בשופר, והתפלל כדרכו בקודש, ויהי לפלא, ושום איש לא הבין כוונתו הקדושה מה ענין סיפור זה לתקיעת שופר ובכל זאת החרישו ולא הרהיבו בנפשם לשאול פי קדשו. והנה אחרי ראש השנה נסע הר' אלימלך הנ"ל כהרגילו לפרימישלאן לרבינו הקדוש, ומיד כאשר דרך על מפתן חדר רבינו, אמר לו רבינו בזה"ל אלימלך אמור נא לפני התורה שאמר הרב מבעלזא לפני התקיעות, ויספר הר' אלימלך כי הרב מבעלזא קרא הפסוקים מענין יציאת מצרים, שפרעה אמר מי ומי ההולכים וגו'... וכי כל האנשים ששמעו דברות קדשו השתוממו באין מבין כוונתו הקדושה והתחיל רבינו הק' להפליא את התורה של הרב מבעלזא איך שבחכמה עמוקה בקע רקיעים והסיר גזירות חמורות מישראל, בהראותו בדבריו הקדושים לפני השי"ת אבא האיך כתוב בתורה שלא ישלוט בהם כל רע ח"ו.. בראות רבינו הק' כי הר' אלימלך אינו מבין כלל מה הוא שח, אמר לו הנה אפרש לך כוונת הרב מבעלזא דע כי היה קטרוג גדול על ישראל, רח"ל, והיתה גזירה על ילדי בני ישראל, אבל הרב מבעלזא לא הסכים על זה, כי המה יתגדלו ויעבדו את ה', וחפצו לגזור כלייה על בהמותיהם של ישראל, וגם לזה לא הסכים כי ממנו נקח לעבוד את ה', כן המתיק הרה"ק מבעלזא הדינים באמירת פסוקים אלו בדרך ויכוח בין פרעה הרשע, הס"מ ובין משרע"ה צדיק הדור, עד שהעביר רוע הגזירה גם מבהמת ישראל בסיימו, כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלקינו, ודע כי לאשר לא כלל הרה"ק מבעלזא בדבריו

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

פרפראות להכמה

השדים, נמצא שכל אותו הלילה לא שלט שום מויק, א"כ שפד חשש משה כי כלילה הזה גם החרטומים לא היו זדעים מתי הוא חצות הלילה, מחמת שלא היו אז שליטת החיצונים. (מעדני מלך)

☆☆☆

ומת כל בכור בארץ מצרים וגוי והיתה צעקה גדולה וגוי ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו וגוי למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. ונראה לבאר עפ"י מה שאמרו חז"ל מלאך המת בא לעיר כלבים צועקים ובוכין, אליהו בא לעיר כלבים שמחים, וידוע דברי חז"ל כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין טוב לרע, ואיתא ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיו, דם פסח ודם מילה שמלו עצמם באותו לילה, וידוע דעל ברית מילה בא אליהו הנביא לעיר, וזהו שאמר הכתוב ומת כל בכור בארץ מצרים, ואם תאמר א"כ גם מישראל ימותו דכיון שניתן רשות למשחית, על זה אמר זה אינו דלא המלאך המת ימת הבכורים, והראי' דלכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, ואם ה' המלאך המת בעיר היו הכלבים צועקים, ואדרבה הכלבים יהיו שמחים שבאותו לילה מלו עצמם והי' אליהו בא לעיר וכלבים שמחים, ורק הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא ימת את בכורי מצרים והוא מבחין בין טוב לרע, ובהו תדעון שכדברי כן יהיה כי אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל שלא ימת מישראל אף אחד, ועל כרחך שהקב"ה בעצמו ימת את בכורכם והוא מבחין ואין לו לדאוג כלל מהמשחית.

☆☆☆

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים, פירש"י ושמרתם את המצות שלא יבואו לידי חימוץ וכו' רבי יאשיה אומר אל תהי קורא את המצות אלא את המצות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצות וכו', וצריך להבין בין אם נאמר מצות את מצוות מה נתינת טעם היא כי בעצם היום הזה וגוי וכי בשביל שהיה בעיצומו של יום עלינו לשמור או המצות או המצוות. ויש לפרש דלהלן כתיב והי' בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה', וגוי ופירש רש"י מגיד שכיון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין, נמצא שעצם היום הזה קאי על ההרף עין שיצאו משם, וידוע כי אם ח"ו היו שוהים עוד רגע אחת במצרים היו נשקעים בני שערי טומאה ולא היו יכולים ליגאל עוד, וזהו אומרו ושמרתם את המצות שהיו עושים את המצה בזריות שלא תחמוץ, או שלא יחמיש את המצות, שהיו זרזים בדבר בלא עצלות כלל, ולזה נתן טעם כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם, ר"ל שלא איחרתי אפילו כהרף עין רק עשיתי בזריות ואם ח"ו איחרתי אפילו כהרף עין הייתם נשארים שם, לכך תראו גם כן אתם שתהיו זרזים בעשיית המצוה או המצות

לכו נא הגברים ועבדו את ה' וכו', והנל"פ כי כתבו בספה"ק אשר לפעמים היצ"ר מטעה את האדם בדבר עבירה ומסמא את עיניו לראות כי הוא מצוה, וכדי לעמוד על האמת איזה סברת ועצת היצ"ר או עצת היצ"ר, או ישיגח על אדם אחר העושה מעשה הלז ואם יהי' נבזה בעיניו נמאס בזה ידע גם לעצמו כי הוא עצת היצר, כי באחרים אדם רואה נגעי עצמו, ועוד עצה כתב האלשי"ך הק' עה"פ (שמואל א' כ"ד) ויך לב חד על אשר כרת את כנף אשר לשאול, דהנה האדם נידון ברוחו אם הוא דבר עבירה או מצוה, דאם אדג גמר הדבר לא ידך לבבו על אשר עשה ידע כי הוא עצת היצ"ר, אבל אם אחר שעשה המעשה ילביש חרטה ויך לבבו וודאי שזה בעצת היצ"ר, וזה עצמו אירע לחדו שהי' בספק אם מותר לו להרוג את שאול, יען כי רדפו וגרשו מהסתתף בנחלת ה', וסברא ג"כ להיפוך מי שלח ידו במשיח ה', ולזה עשה נסיון בהכרית כנף המעיל, והי' בכרתיו ויך לב דוד, לכן אמר חלילה לנגוע במשיח ה'. ודי לן שיש ב' מיני נסיונות כדי לדעת את הדרך אשר ילך בה, הא' ללמוד מאחרים העושים מעשה זה, ואז אין צריך לעשות אפי' התחלה דעבירה, ונסיון הב' כדברי האלשי"ך הק' הנ"ל, וזה א"א לדעת עד בואו לקצת העבירה, ומובן ממילא אשר נסיון הראשון עדיפא, מפני שיוכל לשמור את עצמו מעבירה ואפי' כל דהוא, ובהו יל"פ ענין היוכוח בין מרע"ה לפרעה, דהנה פרעה טען לכו נא הגברים, ר"ל אנשים בעלי מדריגה וצדיקים שהם בבחינת גברים ועבדו את ה' כי אותה אתם מבקשים, והיינו שאין אתם רוצים רק לעבוד את ה' א"כ כל פחותי הערך אשר הם בבחינת בהמות ישארו פה, והשיב לו מרע"ה וגם מקניעו ילך עמנו כי ממנו נקח לעבוד את ה', היינו שגם הפשוטי העם צריכים ללך עמנו כי מהם נדע אנחנו איך להתנהג בעבודת ה' לעשות נסיון ומבחן ממעשיהם, ואת"ל הלא תוכלו לעשות נסיון מעצמכם כדברי האלשי"ך הק' הנ"ל, לז"א ואנחנו היינו אם לא נהיה רק אנחנו לבד, לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה, שאז א"א לנו לדעת איזה סברה הוא עובדת ה' עד שנבוא לקצת העבירה, ולכן צריכים גם פשוטי העם לבוא עמנו כי ממנו נקח לעבוד את ה' בלי שום אתחלתא דעבירה.

☆☆☆

ויאמר משה כה אמר ה' חצות הלילה אני יוצא וגוי. אמרו חכ"ל (ברכות ד') שמשא לא רצה לומר "בחצות" שמא יטעו איצטנניי פרעה ויאמרו בדאי הוא, ולכאורה קשה הלא ידוע דכשפים ושדים אין להם שליטה מחצות לילה ואילך רק עד חצות, אם כן מדוע חשש משה לומר "בחצות" הלא לא יחזיקו אותו כבדאי, כי המה יודעים בטוב הרגע של חצות הלילה מחמת שמכונים בכשפיהם הרגע מתי תגיע חצות. אמנם יבואר עפ"י דברי הוזה"ק (בפרשת) שהלילה הזה היה שמור מן המזיקין ומן

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנות"ק על שטרת הקודש

חודש שבט

מז"ה משה יודא הירש הי"ו

המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
והר"ר עזרא בנעט שליט"א

מז"ה יעקב יוקל הירש הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מז"ה ליפא גראס הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מז"ה יושע טעללער הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה אליעזר דוד עפשטיין הי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה יואל בראך הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

החפץ בעילום שמו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מז"ה אליעזר היילברוין הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מז"ה נחמן פיש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה יואל ווייס הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מז"ה יעקב זוסמאן סופר הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה שלום מערמעלשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מז"ה אברהם הערש קליין הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלה ברכה ה' אליכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הדרשת והקרת

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפולאים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בענין קידוש החדש ע"י עדים

ואפי' אם בי"ד קידשו החדש בלא עדים כלל ג"כ מעשיהם קיימים, אבל כיוון דמן התורה בעי' עדות כשירים, צריך ג"כ עדות שאתה יכול להזימה,

אמנם כתב המנ"ח דאפ"ל דהא גופא אי בעי' שיהי יכול להזימה תליא בשני תירוצי התוס', במס' מכות (ג) ד"ה מעידין וכו', דהתם איירי בעדים שבאים להעיד על א' שהוא בן גרושה והקשו בתוס' דהרי הוי עדות שאי אתה יכול להזימה, (דהיינו כל עדות כשבים להעיד על א' דבר מסוים, מתקבל עדותן רק אם ימצאו זוממין יהיה אפשר לקיים הפסוק ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וכו', אבל אם אין יכולים לקיים אצלו הועשיתם לו אין עדותן מתקיימת, והוא פי' הדין דבעי' עדות שאתה יכול להזימה) דאפי' אם ימצאו זוממין, דהרי לא שייך לומר שהם יעשו מעתה בני גרושה כמובן.

ותירצו התוס' כיון דלוקין אם ימצאו זוממין, שפיר מתקיים בהם כאשר זמם והוי עדות שאתה יכול להזימה, עכ"ד התוס' בת"י א', ולפי תירוצו זו הכי נמי לענייננו אע"פ דלא שייך בקידוש החדש ועשיתם לו כאשר זמם, כי הם רצו שיהיה ר"ח ומה נוכל לעשות להם, מ"מ כיוון דאם ימצאו זוממין לוקין ארבעים, א"כ הוי שפיר עדות שאתה יכול להזימה.

אמנם התוס' שם תירצו עוד שהוא חידוש שאה"נ במקום שאי אפשר לקיים הועשיתם לו כאשר זמם, אין שום ענין שהעדות יהיה באופן שיכול להזימה, א"כ כאן נמי כיון דלא שייך לקיים הכאשר זמם כאמור לעיל, א"כ אין חיוב שיהי עדות שאתה יכול להזימה.

העולה מן המדובר שהנדרון אם בעי' בקידוש החדש שהעדות יהיה עדות שאתה יכול להזימה, תלוי בשני תירוצי התוס' בריש מכות. ויש בזה כמה נפק"מ לדינא, כגון בדרישה וחקירה, ועוד כמה חילוקא דרבנן, עיי"ש באריכות.

ועתה נתנה ראש ונשובה אל בית הספק שהצגנו לעיל, ונראה דאי נימא בת"י הראשון של תוס' שכפי שביארנו לעיל, גם בעדות החדש, בעי' שיהיה עדות שאתה יכול להזימה, והוא באמת מתקיימת ע"י שאם ימצאו שהם זוממין לוקין ארבעים, א"כ כאן אי אפשר לקבל עדותן של אלו הקטנים, נהי דלאחר קידוש החדש יהיו גדולים למפרע, מ"מ הוי עדות שאין אתה יכול להזימה, כיון דאם זימו אותם ועיקר ההזמה הרי הוא קודם שנעשה מעשה, (כי לאחר כך הוי כבר כאשר זמם ולא כאשר עשה) א"כ צריך עדות שאתה יכול

בפרשתן (בא י.ג) החדש הזה לכם ראש חדשים, הנה מפסוק הנ"ל נצטוינו לקדש החדש ולעבר שנים בבי"ד הגדול בארץ ישראל, ולקבוע מועדי ישראל עפ"י אותו קידוש, ע"י שבאים שני ישראלים כשרים לפני בי"ד, ומעידין בפניהם שראו הלבנה בחידושה, וקובעים ראש חודש על פיהם, ואומרים מקודש.

והנה עדי החדש מבואר בגמ' ר"ה (דף כ"ב) וכן ברמב"ם פ"ב מהל' קודש החדש (הל' א) בענין שיהיו עדים כשרים כמו בכל התורה כולה, וכגון קרובים ופסולים אפי' פסולי דרבנן פסולים לעדות זו, וגם צריכין דרישה וחקירה, וגם בעי' ב"ד סמוכין וכו'.

והמנחת חינוך (מצוה ד' אות י"ג) מחדש דלפי"ג גם נוגעין בעדותן יהיו פסולין להעיד, וכגון נוגע דיני ממונות, כגון עבד עברי שנמכר שש שנים קודם בראש חודש ניסן דשלמו שש שנים בתחילת ליל ראש חודש ניסן, והוא בא ביום שלושים לאדר להעיד שראה את החדש, ואם יתקדש החדש היום יצא לחירות תיכף, ואם עשה מלאכה בליל ל' כיון דלמפרע נשלם זמנו בלילה צריך הרב לשלם לו כפועל, אבל אם לא יתקדש היום החדש אין רבו צריך לשלם לו שכר פעולתו, א"כ הרי זה נוגע בעדות ועוד כמה אופנים שיש לו הנאה פרטית מזה, בוודאי פסולים,

והמנ"ח (שם) עלה ונסתפ"ק בדבר נפלא. אם באו עדים שנולדו בר"ח ניסן והיום בר"ח ניסן נשלמו י"ג שנים שלהם, ונעשים גדולים תיכף בתחילת ליל ר"ח, והם באו ואמרו שראו הלבנה היום בחידושה, והיום הוא יום ל' באדר, האיך הדין אם צריכין בי"ד לקבל עדותן ויקדשו בי"ד את החדש, כיוון דאם יקבלו את דבריהם ויקדשו בי"ד את החדש, נמצא שהם כבר גדולים א"כ ראש חודש היום וגם אתמול בלילה היה ר"ח וכשהוא ר"ח הם הרי גדולים, כי בר"ח הם בני י"ג ומקדשין שפיר על ידם, ושפיר מתקיימת מצוות קידוש ע"י ראייה, כיוון דיתקדש החדש והווי להו גדולים שראו את החדש, או דילמא כיון דעתה הם עדיין קטנים, ובשעת דרישה וחקירה הם עודם קטנים כי עתה עדיין אינו ר"ח ניסן, והם קטנים וקטנים פסולין להעיד.

והמנ"ח פושט ספיקו הנ"ל עפ"י מה שמחדש (באות הקודמת) דבענין שיהיו עדות שאתה יכול להזימה, אף דביעבר אם קידשו בי"ד החדש עפ"י המוזמים המעשה קיים, היינו משום דדרשי' אתם אפי' שוגגים ואפי' מוטעים

כל גירותו כי גירות כזה לא היו גירות) א"ל יש לך עדים, א"ל לאו, א"ל יש לך בנים, א"ל הן, א"ל לדברייך כותי אתה ואין עכו"ם כשר לעדות, עיי"ש. והנה כאן לדברי המזימין נמצא שהם קטנים, ואין עדות לקטנים, (ועיי"ש שהאריך לבאר עוד דלהעדים הכשרים יש חוקת כשרות, משא"כ לקטנים) עיי"ש.

והמנחה חדשה (מצווה ד' אות ה') מביא דברי זקינו המנ"ח, ועל מה שכ' בתו"ד דלהתירוץ של תוס' דבעצם בעי' אפי' בכה"צ לקיים כאשר זמם, וע"כ בעי' שיהיה עדות שאתה יכול להזימה, א"כ בנידון דידן צ"ע דהרי הוי עדות שאי אתה יכול להזימה, כיון שצריך לקיים הכאשר זמם בגמר דינו וקודם שנעשה מעשה, דאי לארר שנעשה מעשה הוי כבר בכלל של כאשר זמם ולא כאשר עשה, וא"כ קודם שנעשה מעשה היינו קודם שב"ד אמר מקודש, וא"כ אינם עדות שיכולן לקיים בהם כאשר זמם כי קודם קידו"ח הוי עדיין קטנים, ואין שייך להלקותם, וע"כ כ' המנ"ח שיש להסתפק מה דינם.

וכ' המנחה חדשה דאין זה ספק כלל, דשפיר אפשר לקיים הכאשר זמם, דוודאי קודם שאמרו ב"ד מקודש לא הוי גמר דין, ואם הוזמו או אין לוקין לכו"ע (דעדים אם הוזמו קודם גמר דין אין הדין של כאשר זמם כמבואר בכ"מ בש"ס) דאמירת מקודש הוא הגמר דין, כדמוכח להדיא בריש פרק ראוהו ב"ד, דאמר' התם דבעי' דיהיה ביום דומיא דידיני ממונות, ומשמע התם דאם לא הספיקו לומר מקודש מבעוד יום אינו מעובר, ואי הוי אמינא כסברת המנ"ח דהגמר דין הוי אפי' קודם שאמרו מקודש, א"כ אמאי אינו מעובר, וכן משמע בר"ה (דף כ"ד), ולפי"ז נסתרה ד' המנ"ח, דהרי כשנגמר דינם איירי כשכבר קידשו ב"ד החדוש, א"כ הוי שפיר גדולים ואפשר לקיים בהם הועשיתם לו כאשר זמם.

אלא עתה הדרא קושיין לדוכתא, דאי כבר קידשו ב"ד החדוש, א"כ הוי כבר בגדר כאשר זמם ולא כאשר עשה, וא"כ כבר לא ילקו, אפי' אם ימצאו זוממין, וא"כ הדרא קושייתא דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה (ומעתה לא נוכל עוד להסתמך על ד' התוס' שכיון שילקו הוי בגדר כאשר זמם כיון דשוברו בעידו דהיינו דהרי כבר נעשה מעשה שכבר קידשו החדוש, וא"כ הוי כבר בכלל ולא כאשר עשה שכבר אין לוקין, שבעצם זה רצה המנ"ח להרוויח בדבריו, אבל עתה שנפל היסוד נפל הבנון).

ע"כ מחדש המנחה חדשה דאפ"ל דהא דאמר' (והוא בעצם שי' התוס' והריטב"א) דגם במלקות אמר' הכלל כאשר זמם ולא כאשר עשה, היינו דווקא כגון שהעידו על אחד שהוא חייב מלקות, והוזמו או אמר' דאם חבירו כבר נענש אמר' בי' ולא כאשר עשה, אבל כשאנו מקבל המלקות מתורת כאשר זמם, כגון המעיד על א' שהוא בן גרושה, ונמצא זוממין דלוקה, לאו מטעם ועשיתם לו אלא מטעם והצדיקו את הצדיק כמבואר שם בגמ' אז גם אם כבר נעשה המעשה, אעפ"כ חייבים במלקות, דאז ליכא הדין דולא כאשר עשה, ונפק"מ כגון במי שהעיד על א' שהרג בשוגג וגלה עד שמת

להזימה קודם שנעשה מעשה, והרי כאן אם יוזמו קודם שב"ד יקדשו החדוש לא ילקו כי הם עוד קטנים, כי קטנים אינם בני עונשין, א"כ לא יתקיים דין הזמה כלל, והוי לה עדות שאין אתה יכול להזימה, א"כ אין מקבלין עדותן כלל, אבל לפי תירוץ השני של תוס' שם במכות שחידשו שאם אי אפשר לקיים הכאשר זמם אין ענין שיהיה עדות שאתה יכול להזימה, לפ"ז צריך לעיין מה יהיה הדין בעדות כזאת אם יקבלו עדותן אם לאו.

ומחדש המנ"ח שבכהאי גוונא הברירה ביד ב"ד, אם רוצים מקבלים עדותן ומקיימים מצוות קידוש על הראייה, כיון דנעשים גדולים למפרע בשעת ראייה והגדה, אך אם ב"ד רוצים אין צריכין לקבל עדותן דלעת עתה הם קטנים, וב"ד אינם מצווין לקבל עדות שע"י הקידוש יהיו למפרע עדות, כי אין אלו עדים כשרים כדת וכדין וע"כ הדבר תלוי ביד ב"ד לקדש או לאו, עכ"ד המנ"ח.

והליקוטי סופר (מצוות קידו"ח סוג קטן) מביא ספיקת המנ"ח הנ"ל, ומביא הספק השני שמובא במנ"ח (שהוא כמו ספק הראשון המובא לעיל) שאם יבואו עדים כשרים ויעידו ביום ל' אדר שראו את החדוש, ואח"כ יבואו עדים שיום הולדתם הוא ברי"ח ניסן, והם מזימין את העדים הראשונים או שמעידין שעשו היום מעשה שע"ז נפסלין מלהעיד, ואי נימא שמקבלין עדותן של הקטנים, נמצא שאין היום ר"ח אלא עוד חודש אדר, וא"כ הם עוד קטנים, ופסולין להעיד ולהזים עדים כשרים, ואם נאמר שמקבלין עדות של העדים הראשונים נמצא שהיום ר"ח, וא"כ הרי העדים זוממין גדולים הם, וא"כ צריך לקבל עדותן, ואם יקבלו עדותן, לא הוי ר"ח וא"כ הם קטנים, והוי כגלגל החוזר דממנ"פ אין תרופה ומזור לספיקתינו,

וכתב דיש לדמותו לדברי התוס' בפסחים (דף כ"ו ע"ב) דאמר' התם דבפרה אדומה אם עלה עליה זכר פסולה מטעם דהוי כעלה עליה עול, והקשו בתוס' שם דהרי הדין דדייקא אם העול ניתן על הפרה מדעת הבעל הבית וזה ניחא ליה, דייקא אז נפסלת הפרה, כיון דניחא ל' בהא, אבל אם לא ניחא ל' וודאי דלא מיקרי עלה עלי' עול, א"כ הרי בוודאי לא ניחא ליה לבעה"ב שהפרה ייפסל, ויפסיד עיי"ז דמים יקרים בשביל דבר מועט, וא"כ אמאי נחשב כאילו דניחא ל' לבעלים, ותירצו התוס' דכיון דאי הוי אמינא דכשר אפי' אם עלה עליה עול, הוי ניחא ליה לבעה"ב בהכי, לכך מיחשיב דניחא ל' ואין להכשירה. עכ"ד התוס'.

וה"נ כאן דאם נאמר שהם עדים כשרים ואינם מזוממין, א"כ מקודש החדוש ונעשו העדים הקטנים גדולים למפרע, ונתקדש החדוש ע"י עדים זוממין, והוא כעין ספק הנ"ל.

אמנם אולי אפ"ל דאין עדות כזאת נאמנים לפסול עדות אחרת, כדאמר' ביבמות (דף מ"ז.) מעשה בא' שבא לפני ר"י ואמר לו נתגירתי ביני לבין עצמי (וכוותו בזה להטיל דופי על

ובעצם הדבר אי עוברים על הלאו דלא תענה דייקא כרוצה להפסיד לחבירו, מחלוקת הראשונים הוא, הרמב"ן (פר' ואתחנן פ"ה פסוק י') וכן החוקוני והר"י מיגאש סברו דעוברין על לאו דלא תענה אפי' היבא דלא מנהי בעדותו כלל, ואפי' אם אין כוונתו להפסיד לחבירו וכדו', מ"מ עובר על הלאו, והיראים וכן הסמ"ג והסמ"ק סברו דאינן עוברין על הלאו בכהאי גוונא, ועיין בפ"י הגר"י פערלא ז"ל על הרס"ג (ל"ח ל"ד) שמאריך לסדר כל השיטות דבר דיבור על אופניו, עיי"ש ותמצא נחת.

כהן גדול, ואח"כ הוזמו העדים, אע"פ דכבר נעשה מעשה, מ"מ אמרי' דילקה, והוא חידוש.

והמנחת סולת ג"כ מביא דברי המנחת חינוך הנ"ל, ומאריך לפלפל בדבריו, ובתו"ד מביא ד' הגאון רעק"א בשו"ת (סי' קע"ח) דמחדש שאין כלל מלקות על עדות החודש אם הוזמו, דלא עברו על לאו דלא תענה "ברעך" עד שקר, וכן כשבאו שנים להעיד על אחד שפלוגי הרג, ובאו ב' והכחישו שלא הרג, גם כן לא שייך לומר שעברו על לא תענה, כי רק רצו לפטור את החשוד שהעידו עליו הכת

הראשונה, וא"כ לא הפסידו לשום אדם דבר ע"י עדותם, ועל כן מחדש דבכהאי גוונא לא בעינן שיהיה עדות שאתה יכול להזימם, דאפי' אם יוזמו לא ייענשו על זה כיון דלא שייך בזה הלאו דלא תענה כמבואר.

אמנם בתוס' כתובות (דף כ"א) מבואר דאין עד נעשה דיין בקידוש החודש, כיון דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה, א"כ מבואר דלא כד' רעק"א הנ"ל.

ובאמת הפנ"י בסוף כתובות (בקני' אחרון) עמד בזה, והקשה דהאין הוי עדות שאתה יכול להזימה, הרי אין לוקין על קידוש החודש, ותני' דכיון דנפסלין לעדות ע"י הזומה הוי שפיר עדות שאתה יכול להזימה, עכ"פ ד' רעק"א צ"ב, (ועי' באריכות באפיקי ים סי' כ"ב, ובבית הלוי ח"ג ס"ה ו') ועוד אחרונים שנלאו לתרץ דבריו הנסתרין מד' התוס' בכתובות.

פרטים יבואו

אלקא דמאיר יענינו... להוושע בדבר ישועה ורחמים בבני בריכי חיי ארכי ומזוני רווחי רב ברכות ושובע שמחות חיי נחת וכט"ס.

פרטים יבואו

... שאו ידיכם לשקול שקלי הקודש לתת את תרומת ה' לטובת כוללינו קופת רבי מאיר בעל הנס

מגבית וויליאמסבורג תשס"ט לפ"ק

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' שבועות הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

ג'נ"ג ע"י אחד המגי"ש

להתחיל ולסיים בדבר טוב

בלימוד תורה

ודבר זה שיש להתחיל ולסיים בדבר טוב הוא לא רק בקריאת התורה, אלא ה"ה בלימוד תורה יש לכוין להתחיל ולסיים בדבר טוב, כמובא בסוף מס' נדה שמהדרין לסיים בדבר טוב, במאמר "ת"ח מרבין שלום בעולם" וכפירוש רש"י ותוס' שם. וכן הוא בגמרא (ברכות י"ז): "דבי יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר סוף אדם למות וגו', אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה" והטעם כדי לסיים בדבר טוב.

בגמרא (דף כ"ו ע"א) "אין לי אלא דברים שיש בהן הטבה והרעה, דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין". כתב בשדה צופים צ"ב למה שינה הסדר, דמעיניקרא נקט "הטבה" תחילה, ואח"כ נקט "הרעה" תחילה. וראיתי מובא בשם ספר עמק פשוט שהברייתא רוצה להתחיל ולסיים בדבר טוב ודפח"ת.

*

בקריאת התורה

מקור ר הדין שיש להתחיל ולסיים בדבר טוב הוא מירושלמי מגילה (כ"ז): וז"ל זה שהוא עומד

לקרות בתורה צריך שיהיה פותח בדבר טוב וחותם בדבר טוב, ופירש בקרבן העדה כמו שמצינו בנביאים שסיימו דבריהם בטובה עכ"ל.

וכ"כ הרמב"ם (פרק י"ג מהל' תפילה הלכה ה) "כל העולה לקרות לתורה, פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב", ובאור שמה (שם) כתב שהמקור לדברי הרמב"ם הוא מהירושלמי [אך לא ציין איה מקומו ומסתמא כיון להירושלמי הנ"ל במס' מגילה].

וכן פסק הרמ"א (או"ח סימן קל"ח ס"א) "ויכוין שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב ולסיים בדבר טוב".

כי אתנו אנחנו אלה פה היום כולנו חיים

סיפר הרה"ח ר' ישראל דוד ניוואנער הי"ו שבשב"ק פרשת ואתחנן שבת נחמו שנת תש"ג הגיע לעול המצוות, ואביו הרה"ח ר' מנשה ז"ל נסע אתו לסאטמאר לחסות בצל מרון רבינו הק' בעל דברי יואל ז"ע, בשבת בבוקר בקריאת התורה עלה רבינו ז"ל שישו וקרא רבינו את פרשת העשרת הדברות בקריאת שישו בנהוג.

את הבחור הבר מצוה קרא רבינו המישי, בסיום הקריאה סיים רבינו בפסוק (דברים ה, ג) "כי אתנו אנחנו אלה פה היום כולנו חיים", וביום הקשים ההם אשר מהוץ שכלה הרב המלחמה הנוראה ומחדרים אימה היה סיום זה ברכה רב משמעות, וכל אלו שעמדו על הבימה בשעת הקריאה הרגישו שתיבות אלו נכנסו עמוק כמורשי לבנם והיה כשמן בעצמותם ותחי רוחם, כאילו רבינו מברך אותם בברכה שיעברו את הימים הקשים וישארו בחיים.

ואמנם כן היה, כי כל אלו שעמדו שם בשעת הקריאה על הבימה, עברו את יומי השואה הנוראה, ושרדו לחיים בעוה"ש"ת.

*

ומענין לענין מן הראוי לציין, שרבינו ז"ל השתמש בענין זה כמו"פ שסיים לאנשים בפסוקים מיוחדים, ופעמים אין ספור ראו בחוש שרבינו ענה להם בזה תשובה על שאלתם. ונעתיק כאן מה שכתב הרב החסיד המפור' רבי חנני' זו"ט ליפא שווארץ ז"ל בספרו המאורינו חיל, וז"ל: בשבת קודש פרשת וירא נתכבדתי בעליה לתורה כמנניו של רבינו, ורבינו היה כרגיל הבעל קורא, וסיים הקריאה אצלי בדברי הכתוב "הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב", וראיתי שרבינו רוצה לרמוז לי בזה איהו דבר, כאשר ידוע שכן היה דרום בקודש לסיים אצל כל אחד ואחד מענין הצריך לו, על כל הרהבתי עזו ושאלתי אותו תיכף ברמיזה בידי לפני אמירת הברכה אם כוונתו הוא שאשאר כאן בארצה"ב, על זה ענה לי תיכף גם כן ברמיזה עם ידיו הקדושים שלא זה היתה כוונתו רק שאחזור לארץ ישראל, ודבריו אלו היה לי הוראה מפורשת שאשאר לגור בארץ ישראל ולעמוד לימין קדשו משם בכל הענינים, עיי"ש.

בסדר המסכת

כתב היעב"ץ דלכן סידר רבינו הקדוש מסכת "גיטין" קודם מסכת "קידושין", והרי איפכא מסתברא דקודם מקדשין ואח"כ מגרשין, וכתב הטעם שרצה לסיים סדר נשים בדבר טוב, כמו שדרך התנא לסיים בכל מקום בדבר טוב, לכן סיים במסכת קידושין, ולא במסכת גיטין שהוא דבר רע.

*

בדרשה

הבט וראה בדרשות ההתם סופר במבוא הספר [מש"כ הגר"נ שטרן זצ"ל] שדרכו של מרן החת"ס היה לסיים בדבר טוב, וברוב דרשות של החת"ס תמצא "לסיים בטוב" או "לסיים בדבר טוב" ונלויב מעין הפתיחה] והוא עפ"י הגמרא ברכות (דף ל"א) ורמ"א (או"ח סי' קל"ח) עיי"ש.

*

על איזה מסכת התקינו לומר "הדרן עלך"

הטעם למה כתבו בסיום מסכתא, פעם "נשלמה" מסכתא פלונית, ופעם כתבו "סליק" מסכתא פלונית, למשל בסיום ברכות וכן בפאה חתמו "סליק", ובשבועות חתמו "נשלמה", וכן הלאה. לפי שידוע כי סלוק הוא סוף (ענדע), ונשלם הוא שנגמר בשלימות והוא שלום. והנה אמרו חז"ל שלא יסיים בדבר רע, לכן במקום שחכמי המשנה היו מוכרחים לסיים בדבר לא טוב שם לא כתבו "ונשלם", רק כתבו "סליק" היינו שכאן הוא סוף מסכתא, אך הלומד לא יסיים פה, כי אל תעמוד בדבר רע אמר החכם מכל אדם, לזאת נתנו עצה "הדרך עלך" או להתחיל מיד מסכתא אחרת.

אך במקום שסיימו בדבר טוב שם כתבו "ונשלמה" היינו שפה נשלם ופה יכול לסיים מבלי לחזור על הפרק או על המסכתא, ולכן מסכתא ברכות שסיימו בדבר לא טוב בקרא הפרו תורתך, וכן במסכתא פאה שמסיימין מדליקין בבית האבל, במקומות הללו כתבו בסוף "סליק" לפי שסיימו בדבר לא טוב, וכתבו הדרך עלך, ובשאר מסכתות שסיימו בדבר טוב כתבו נשלמה.

אך האחרונים שלא ידעו הטעם, או מאיזה טעם אחר תיקנו לומר "הדרן עלך" בכל סיום מסכתא, הן במסכתא שסופה דבר רע, והן במסכתא שסוף דבריה דברי נחמה וברכה.

מעשה נורא שמצוה לפרסם

בסידור מהר"ק (חובא נספר איצר הסיפורים חלק ט) כתב וז"ל פ"א כתבתי ספר אחד ואח"כ עמדתי מהספר וסיימתי בפסוק "ושעירים ירקדו שם" (ישעי"ה), והלכתי לישן. ולמחר קודם עלות השחר קמתי לכתוב הספר ופתחתי הדרי והנה איש אחד יושב על ספסל שלי במקומי ובידו ספר והי קורא בו, והאיש הי' מאויים נורא מאד פניו מנהלי אש וכו'. וכשראיתי אותו נבהלתי וכמעט פרהה נשמתי אז פתח פיו וקראני בשמי ויאמר לי אתה נבל דע שלא בדין עשית שעמדת מן הספר וסיימת בפסוק "ושעירים ירקדו שם". רק מוזק אני ושמי "שומר דפיך", כי אני ממתין על הדפיך ובכל עת שהמלמדים או הסופרים מסיימין בספר בפסוק רע אני מוכן להזיק, ועתה באתי להזיקך, אבל אשא פניך בפעם הזאת כי שמעתי אומרים עליך טובות בפמליא של מועלה, אבל השבע לי שלא תכתוב אפילו אות אחת מכאן ועד שבועות ובכן אלך לדרכי, וכן עשיתי וקיימתי את נדרי שלא כתבתי עד שבועות, ובכן הלך לדרכו וכו'. ומצוה לפרסם זה למלמדים וסופרים.

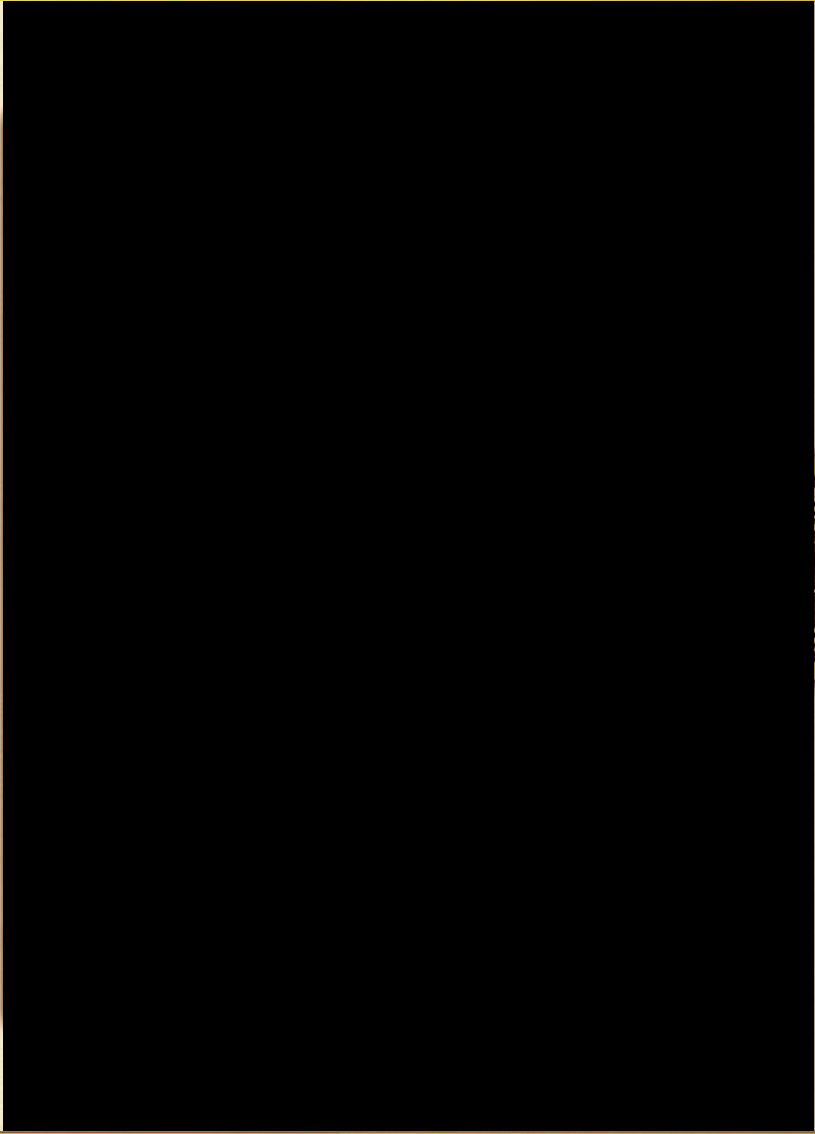
לעילוי נשמת

הרה"ח ר' מרדכי ב"ר יצחק הכהן זינגער ז"ל
נלב"ע כ"ה טבת תשס"ט לפ"ק

*

הונצה ע"י חתנו ידידנו הרבני הנכבד והמפואר
הרה"ח ר' חיים שמואל רייך שליט"א
 מראשי קהילתינו הק' במאנטריאל יע"א

דוקא דא

הבנו מודל ללא לקוינו ותמנו כבוד לתורה

בגילולה ורינה בשמחה, ואורה, ובשיר ושבח לנרנן התורה, עת כי בא מועד והזיגה, כי הדות ה' מעוזינו, מתכבדים אנו להזמין בנה בקריאה של חיבה את מע"כ ידידינו הוקר והנעלה וכ"כ שיהיו ראבא ולשוש אתנו יהדיי בשמחה של מצודה

מסיבת יקרא זאוריאה

לפאר וראיומם את כבוד הדד יגיעתם הזנפלאה של כהורי החמד דישיכר"ק וכתובם בנכם החשוב שיהי', שזנו בהתמדתם ומשקידתם לחזור וראשנן על הגלמוד "מסכת כנה מציעא" בשנהר העל"ט, ולעמוד למבחון בידיעה ברורה בהירה ומקופה לשם ולתפארת.

גדול יהיה המעמד להיזוק ועידוד הנג צורכא מרבנן להוסיף ולהמשיך בעלייתם כקודש בתורה וידאה שהורה בדרך הסלולה לתפארת ולרוב תענוג ונהת.

בהדרה וגיל בוואו לשוש אתנו מישוש

פתיחם ונאמם אננו פתור וואפרי

פרפת בראיב

מרכז המוסדות דרבינו יואל מסאטמאר

נתיסד ע"י כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעכ"א - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

תלמוד תורה יטב לב • ישיבה קטנה דרבינו יואל • ישיבת מהר"ט דסאטמאר
בנות ארץ ישראל בית פייגא • חברה משניות • קופת גמילות חסדים

הזמנה של מצוה

הננו להזמין בזה את ציבור אנ"ש תלמידים וחסידים שיחיו
לבוא ולהשתתף בסעודה של מצוה

סעודת מלוה דמלכא וסיום משניות

שתתקיים אי"ה במוצאי שב"ק זו הבעל"ט
לרגל יומא דהילולא רבא
של מרן הגה"ק בעל עצי חיים זיע"א

בשעה 9.00
בבית מדרשינו בשיכון

ויה"ר שזכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל וימליץ טוב בעדינו עד ביאת משיח צדקינו
ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשינו במהרה בימינו, אמן.

בכבוד רב

הנהלת המוסדות

קיצור דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הלכות ברכות (כה)

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

בספק כ"ל, ומאחר שמפרידן יש להם חשיבות בפ"ע, אולם הביאור"ל שלא הביא עצה זו לכאו' משמע שדעתו שלא מהני זה להנצל מהספק, ולכן רק לאלו הנוהגים ממילא לברך ב' ברכות כתבנו דטוב לעשות כן).

• יקח מאכל אחר שברכתו כברכת המיעוט ויברך עליו ויפטור בזה את המין המיעוט, חוץ ממה שמברך על המין הרוב.

(ב) אם שני מינים מדובקים ביחד ע"י שנתבשלו יחד - אזלינן בתר רוב אף כשכל אחד מהמינים ניכרים ומובדלים בפני עצמו, ומה שהוא הרוב הוא העיקר ומברכים רק עליו ופותר את המין השני (לדעת האחרונים הסבורים דאף באינם מדובקים אזלינן בתר הרוב, כ"ש בזה, ואף שאר האחרונים החולקים מ"מ הכא שאני דכיון שנתמעכו ונתדבקו יחד אזלינן בתר הרוב, וכן כתב בקיצוש"ע ה"ל, ומסתבר דזהו גם סברת השועה"ר ה"ל דבעינן שיתבשלו המינים דאז מתדבקים ונעשים למאכל אחד).

(ג) כשהתערובת נעשו מחתיכות גדולות באופן שכשלוקח בכף לאכול מהתערובת אינו עולה בכף אלא חתיכה אחת - אין זה נחשב לתערובת ומברך על כל מין את ברכתו הראויה (ערוך השולחן סעי' ב').

ולכן חתיכות גדולות של בשר המעורבים עם אורז או תפ"א מברך על כל מין לחוד (להנוהגים לברך אדמה על תפ"א), וכמו"כ חתיכות גדולות של פירות אדמה המעורבים עם פירות העץ מברך על כל מין לחוד.

וכל שכן במה דמצוי שחותכים מילון או אגנס לשונים וממלאים אותם במיני פירות - דאינם נחשבים למעורבים ומברכים ב' ברכות.

(ד) כששני מינים המעורבים אינם ניכרים ומובדלים בפני עצמם - לכו"ע מברך רק על הרוב שהוא העיקר ופותר את הטפל.

ודע שכל מה שכתבנו הוא דווקא בתערובת ששני המינים שווים בחשיבותם ונחשבים לעיקר המאכל, אך אם אחד המאכלים אינו חשוב לעצמו אלא בא להטעים או לגוון את המאכל השני - לכו"ע מברך רק על העיקר.

תערובת חתיכות שווים בחשיבותם וכ"א ניכר בפנ"ע

שני מיני מאכלים המעורבים ביחד ששניהם נחשבים לעיקר, ואין האחד חשוב יותר מהשני, ומין האחד מרובה מחבירו - נתחלק דינו לד' אופנים:

(א) שני מיני מאכלים המעורבים וכל מין ניכר ונבדל בפני עצמו [כגון סלט פירות שמעורבים יחד פרי עץ ופרי אדמה, או חתיכות בשר קטנים המעורבים עם ירקות וכדו'] - נחלקו האחרונים בזה - דעת רוב האחרונים דאף בזה אזלינן בתר הרוב ומברכים כברכת המין שהוא הרוב ופותרין את המיעוט (פמ"ג בפתיחה אות י"א, דה"ח, וכן הכריע המש"ב בס' ר"ב סק"א מדין ספק ברכות להקל, והא דאינו דומה לאיסורים שאינם בטלים ברוב א"כ האיסור אינו ניכר, משום שבאיסורים ההיתר הוא מדין "ביטול", ולכן אין האיסור בטל ברוב אלא בתנאי שהאיסור אינו ניכר דאז שייך בהו ביטול, משא"כ בברכות דזה שהטפל הולך אחר הרוב אינו מדין ביטול אלא מחמת שנטפל להרוב).

אבל דעת כמה אחרונים שאם כל מין נבדל וניכר בפני עצמו - אין האחד מהם נעשה טפל למין השני, ומברך על כל מין ומין בפני עצמו ברכתו הראויה (חיי אדם כלל נ"א סעי' י"ג, ומובא בשעה"צ ובביאור"ל שם, יעב"ן בסידור אות ק' סק"ט, קיצוש"ע סי' נ"ד סעי' ה', ובשועה"ר סי' ר"ד סעי' י"ז מחלק בין תערובת שנתבשלו ב' המינים יחד דאזלינן בתר רוב ובין היכא שלא נתבשלו יחד דלא אזלינן בתר רוב ומברכים ב' ברכות).

והרבה נוהגים לברך ב' ברכות, (כן כתב בש"ת שבה"ל (ח"ז סי' כ"ז ובח"י סי' מ"ז) דדעתו נוטה כהחיי אדם, ומבאר שם דקשה לומר במציאות דהרוב קובע בזה הדאמת הוא אם יעשה קומפוט מרוב בננות וקצת פחות מזה פרי העץ דשניהם ניכרים היטב, וכי בשביל שיש חתיכה אחת יותר ממין אחד יקבע הרוב נגד מה שכוונתו באמת לשניהם).

עצות להינצל מספק ברכה

- ימעך מין המיעוט ויברך כברכת הרוב (עצת הביאור"ל להרוצה לחוש לשיטת החיי אדם, אולם למעשה בהרבה מאכלים אי אפשר לעשות כן).
- יפריד מין המיעוט מהרוב ויברך קודם עליו ואח"כ יברך על מין הרוב (דאם יברך קודם על הרוב אזי המיעוט עדיין

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי חיים צבי בן הגה"ק רבי חנני יו"ט ליפא זי"ע טייטלבוים
בעל "עצי חיים" וימא דהילולא ו' שבט (תרפ"ו)

מין העצי חיים זי"ע נולד בשנת תמ"ד לאביו מרן הקדושת יו"ט זי"ע, וקרא שמו בישראל "חיים צבי" כי בלילה לפני שנולד ראתה אמו בחזיון לילה צורת מרן הק' מצאנו זי"ע ונבהלה למראה עיניה, ואמר לה הרה"ק: "שרעק זיך נישט איד בין געקומען ווייזן אז איד בין נישט געבליבן קיין לינגער" כי קיים הבטחתו שהבטיח להקדושי"ט "בעפייטנו צפינו מכם פרי בטן", והרבתי סיפרה את חזיון החלום להקדושי"ט, והקדושי"ט סיפרו לאביו הק' מרן הייטב לב, ואמר הייטל "בדעתי היה לקרות לשם בנד הגולד "הירשל" ע"ש זקנינו החכם צבי, אך יען שהזקן הטריח את עצמו כל כך יקרא הגולד גם על שמו".

כבר משחר טל ילדותו ראו בו כוכב עולה על שמי היהדות, כידוע היה בעל זכרון נפלא עוד בצעירותו עד שהפליא כל רואיו, ופעם אמר העצי"ח על עצמו שמה שראה מגיל שש שנים כבר לא שכת, ועוד זכה לזכור את צורתו של ק"י הייטב לב על אף שהייטל נפטר בשנת תרמ"ג כשהי"ע העצי"ח בן ג' שנים.

כשהגיע לפרקו נעשה חתן אצל הגה"ק רבי משה מבארדיוב זצ"ל בן הגה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע (בן מרן הרה"ק וחתן מרן הייטב לב) אמנם סמוך לזמן החתונה נפטרה הכלה ל"ע באופן פתאומי, ואמר הגה"ק מבארדיוב זצ"ל שיותר מצטער על זה שאבד את העצי"ח ממה שמוצטער בפטירת בתו.

אח"כ נשא את הרבנית הצדיקת מרת ברכה סימא ע"ה בתו של הגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע (בן מרן הרה"ק וחתן גיסו הגה"ק רבי מרדכי דוב טווערסקי זי"ע מהארנאסטייפל)

אחר חתונתו ישב העצי חיים כמה שנים סמוך על שולחן חותנו הגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע בעיר טארנא, והי' לומד תורה בהתמדה יתירה ממש להפליא, אח"כ חזר לבית אביו לסגעט, ובזמנים אלו הוסיף להתעלות לצד עילאה בדרגא גבוהה ושימש את אביו בכל הנהגותיו וקיבל ממנו כל מה שלמד וקיבל מאבותיו הקדושים.

בסוף ימיו של הקדושי"ט נתמנה על ידו להיות רב הצעיר שסייע אותו לישא בעול הרבנות, וגם צוה עליו להרביץ תורה לפני התלמידים שבישיבתו הק', וגם לרבות לענות לגדולי הדור שהרעו את שאלותיהם להקדושי"ט צוה לבנו העצי"ח שיכתוב להם תשובה, ובליל שב"ק האחרון של הקדושי"ט אמר לבנו העצי"ח בזה"ל: "חיים הערש טוה זיך אן די טלית און גיי אין בית המדרש דו ביט רב", ובוה הכתירו לרב ואב"ד ק"ק סגעט והוא בן כ"ד שנה.

באמצע החורף של שנת תרפ"ו נתבקש מעיר קליינווארדיין לבוא לשם לשבות שבתו בשב"ק פרי' וראא ונעתר לבקשתם, כי כן היה דרכו בקודש לנסוע באלה מסעיו לשכון כבוד בשבתים בעיירות, מכיון שהיה רובץ עליו עול נורא בהחזקת המון עניים ואלמנות ויתומים.

כפי שהוסדר הדבר מוקדם נשאר העצי חיים זי"ע בעיר על עוד איזה ימים, והנה אתא לילה, אור ליום ג' בערך בשעה תשעה, ומרן העצי חיים הלך להתכונן לקראת תפילת ערבית וגר בידו, וכאשר עבר איזה זמן וראו שלא חזר משם, חיל ורעדה יאחזו מהמקורבים ונכנסו אחריו, ומצאוהו שוכב על הארץ ל"ע מחוסר אונים בלי הכרה, ותיכף העלוהו והשכיבוהו על המטה וחיש מהר הזעיקו את הרופאים שקבעו שמעבו חמור כי אחוז השבץ [סטראוק] ל"ע וסכנה מרחפת לחייו.

שני ימים שכב מרן העצי חיים זי"ע על ערש דוי במצב מסוכן, ובמשך כל הזמן פור התפוררה ארץ בתפילות ובקשות למלך שובן מרום, וגם הוסיפו לו שם "יוסף" חיים צבי" לסגולה, אמנם כבר נגזרה גזירה ולא אפשר דרא ובאור ליום ה' פרשת באו' שבט השיב את נשמתו הטהורה ליוצרו כשהוא רק בן ארבעים ושש שנה.

בשנה זו ננסה במקצת להרחיב את הדיבור מה שפעל מרן העצי חיים ועשה בעניני צניעות, היות שאנו עומדים בשבועות אלו ימי השוכבי"ם, ימים שבני ישראל מתעוררים בעניני קדושה וצניעות, אמרנו להציג כמה ענינים ממנו מענינים אלו.

ביתו נאווה קודש

ידוע ומפורסם שמרן העצ"ח ניהל את ביתו בעוז ובתעצומות ולא נעשתה דבר בביתו שהיתה בלי הסכמתו הפרטיות כמו שסיפר מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע (בדרשתו בליל זאת הנוכה תשנ"ה לפ"ק) וז"ל: ואספרה נא לכם פעולות צדיק כ"ק אבא מארי זי"ע שהי' ביותר נזהר בעיני צניעות הנשים, ובמיוחד בביתו נאווה קודש ליו"ח ה' משים עינא פקוחא, והחמיר מאד בענינים אלו, ואף בהליכותו בקודש ה' שמייעט מאוד בדביבורו וכל רגע ביום ה' מסודר אצלו לתורה ועבודה ואף כשדיבר עם בנ"א ה' מוחו שקוע בלימוד התוה"ק, מ"מ קבע לו זמן בכל יום שב"ק בבוקר אחר קידושא רבא אחר שניסה אז את אחי הגדול הגאה"צ מסייעט זצ"ל הי"ד וגם אותי מה שלמדנו בשבוע העבר, ואז היו בנותיו אחותי מביאות לו כל מלבוש חדש שרצו ללבוש, ושם עיניו הבדולחים עליהם לראות אם הם בצניעות כהוגן, ואם לא היו לקורת רוחו הטהור ציוה שלא ילבוש אותם, ולא הי' נותן לבנותיו ללבוש מלבוש עד שיראני מקודם ואף לבנותיו הנשואות היתה בן פקודתו בקודש, וכשתגדלתי התבוננתי עד כמה החמיר בענינים אלו כי גם אני ראיתי או המלבושים שהראו לו אחותי והיו סתומות לגמרי בכל צד ובבתי ידים ארוכות בשלימות הצניעות, ומ"מ מצא עולתה בהם הרבה פעמים.

שמירתו על תלמידיו

ולא רק על ביתו שמר והזהיר שילכו בדרך הקודש בדרך הצניעות אלא גם מתלמידיו תבע ודרש את זאת כלשונו של רבינו: (בדרשה הנ"ל) וסיפר לי איש ישר אחד מתלמידי כ"ק אבא מארי זי"ע שלמד בישיבתו הקדושה ונשא גם אחרי חתונתו בסיגוט, שפ"א בימות החול התפלל עם מנינו של כ"ק אבא מארי זצ"ל ואחר התפלה קרא אותו אבי זצ"ל ואמר לו הגיד נא לי מה לובשת אשתך על ראשה, והוא לא הי' יכול להסביר לו במכוון, אמר לו אאמו"ר זצ"ל תביא נא לפני הבגד שלובשת על ראשה ואראנו, והלה הביא לו, ואאמו"ר זצ"ל הי' שבע רצון ממנו, וכן ויהי בנסוע לאיזהו מקומן בכל מקום בואו לשלום פעל בענין זה שילבישו הנשים בגדי צניעות וכן ראיתי בספר קול יעקב בהספידו עליו שהזכיר ענין זה בפרטיות, וסיפר לי תלמיד מקורב מאאמו"ר ז"ל שהי' דר בקליניווארדיין, ונפשו חשקה מאוד שכ"ק אבא מארי יתאכסן אצלו בביתו שבנה אותו מחדש, והסכים לו כ"ק אבי זצ"ל בתנאי שיביא ויראה לו מה שלובשת אשתו על ראשה ויביא לו, ולא הסכים אאמו"ר ז"ל להתאכסן אצלו מאחר שאשתו הלכה בשיטל.

שמירתו על כל המדינה

וזה לשון הגאון ר' אליעזר יעקב רויזניטץ זצ"ל הי"ד דומ"ץ ור"מ דק"ק עזנטא בהספידו על מרן העצ"ח (נדפס בספרו "קול יעקב" פרשת יתרו): זקננו דוד המלך ע"ה בהספדו על שאול המלך אמר... בנות ישראל אל שאול בכינה מלבישכם שני עם עדנים המעלה עדי זהב על לבושכן (שמואל ב' א') הלא על צדיק

כמו שאול אם הלביש ישראל זהב אם כן בוודאי היה מלביש ערומים ומשביע רעבים ולמה פרט דוקא אלו שהם דברים של מה בכך, אבל הענין נראה לבוש ישראל כשהם בצניעות אפילו הוא בגד עדנים הוא נאה ויפה לפני הקב"ה מאוד, עד שהוא אחד מן הזכות אשר ישראל בשביל זה נגאלו ממצרים שלא שינו מלבושם, ואם חו"ש אינו בצניעות אפילו הוא של זהב תכלת וארגמן מאוס וערוה הוא, שאול היה מהמיוחדים בצניעות כמבואר בדברי חכמינו ז"ל ובכח קדושת הצניעות השריש מדה זאת בכל ישראל, ועל ידי זה היו בנות ישראל מתנהגים בצניעות יתירה, והיו מלבושיהם חשובים כשני ועדנים עם זהב, "את הקינה הזאת אנו נושאים על הרב הצדיק ר' חיים צבי זכרנו לברכה, שבכת צניעות שהשריש בביתו, השפיע מדה זאת באנ"ש בכל המדינה, שיהיו מלבושיהן בצניעות גדולה, עכ"ל

תקנת צדיק

מן הראוי להעתיק מכתב קודש ששלח העצ"ח לאחד מתלמידיו הגה"צ ר' ישראל חיים סאמעט מעיר קליניווארדיין בעמח"ס שר"ת "שמע ישראל", ששאלו על פרט אחד מהתקנות שעשו בהחסדישער קלויז שם בקליניווארדיין בהסכמת גדולי אותו הדור ה"ה הגה"ק ר' משה משינאווא, ומרן בעל עצי חיים שגם מוסיף שגם מדיליה כמה תקנות שקיבלו אנשי הקלויז ברצון, והגה"ק בעל ערוגת הבושם, והגה"ק רצ"ה ממנוקאטש, זי"ע, באחד מן הסעיפים כתוב שאסור לבוא בעזרת נשים בשייטעל, ועל סעיף זה מוסב השאלה.

וזה אשר מרן ענהו העצ"ח ענהו: ב"ה יום ה' קרח תרפ"ב לפ"ק סיגוט. כבוד תלמידי הרבני המופלג בתורה ויראה חו"ב ותוק וחסיד מו"ה ישראל חיים סאמעט נ"י. אחדשה"ט מכתבו הגיע נכון, וע"ד אשר שאל אודות השייטלען מחתיכות משי שנמשכו ממנו חוט הערב, וחוט השתי נשאר ומחוט הערב ג"כ נשאר במקומות נפרדות ונראה כמו רצועות קצרות שהולכין ע"פ כל הרחוב, והנה כפי דאיתא בתשובת דברי חיים (ח"ב סי' נ"ט) אין חילוק בין המינים רק כולן שווין לאיסורא כל שדומה לשער, ובפרט שבהקלויז שלכם הוסיפו לגדר גדר וכתבו זאת בין התקנות והיו כמו נדר, ע"כ אין שום היתר רק שילכו בזשיאן שלא יהי' נראה מאומה דומה לשער. ואלים ידידי אקרא אנשי הקלויז, אשר מעולם שמעכם הטוב הולך למרחוק כי תעמדו בפרץ בכל תוקף ועוז אשר בנות ישראל לא יכלו בפריצות ובגדי שחץ. ומזה יוצמח טובה גם למקומות אחרים אשר מכס יראו וכן יעשו. אבקשכם להלאה חזקו והתחזקו, לעמוד בפרץ ולא ינחו לזוז זה כ"ש מן התקנות שנעשו מכבר אשר יסודתם בהררי קודש, ע"פ חוקי הש"ע, כאשר ידוע שזה מעשה היציה"ר היום אומר לו עשה כך וכוי. ואקוה שתשמעו לקולי, ותתברכו ממעון הברכות, בשבוע שמחות, בחיי נחת והרחבה. ידיכם הדושי"ט ולהרמת קרנכם בכל ענינים, חיים צבי טייטלבוים.

ואכן בהתקנות שניות של הקלוזי שהוסיפו הוספות וביאורים להתקנות הוסיפו וז"ל התקנה: להתקנה אות ב' אסור לשום אשה לבא בעזרת נשים בפאה נכרית שקורין שייטל כו' ראו לנחון לבאר באר היטב שאסור לשום אשה לבא לעז"נ בשום מין שייטל יהי מאיזה מין שיהי וביאיה אופן שנעשה בלי שום חילוק כלל... וגם הזשיאנען החדשים העשויים ממשי שנמשכין מהם חוטי הערב וחוטי השתי נשאים בין שעשוין באופן זה על פני כלם או אפי' נשאר במקצת מקומות כמו רצועות קצרות הם בכלל האיסור, כי כן הורה גבר בגוברין כ"ק אדמו"ר הגאון הצדיק המפורסים כו' מרן מו"ה חיים צבי ט"ב שליט"א אבדקיק סיגוט יע"א בתשובתו אלינו המעותקת בפנקס בפרטי-כלן ולפי זה אסור לשום אשה לבא לקלוזי עזרת נשים זולת בושיאן כמקדם או בטיכל.

אזהרת צדיק

סיפר מרן רבינו הק' בעל ברך משה זי"ע שאחד ממקורביו של העצ"ח עברו אצלו כמה ימים ושנים אשר לא זכה להפקד בזש"ק ותמיד הפציר את העצ"ח שיעתיר בעדו שיושע בבנים, והעצ"ח ידע שאתו חובשת פאה נכרית על ראשה, ויהי פ"א בעת שהפציר את העצ"ח עבור בנים אמר לו אם תפעול אצל אשתך שתפשוט את הפאה נכרית ותלבש כבנות ישראל הצניעות אז תפקד בזש"ק, הסכימה האשה ופשטה את הפאר הנכרית, ולתקופת השנה נולדה להם בת, ויהי כאשר עברו כמה שנים פרצה האשה את גדרה ולבשה בחזרה את הפאה נכרית, ולא עברו ימים מועטים והנערה שחל"ח ל"ע, ובכלות ימי האבילות נכנס האיש אל מרן העצ"ח ויאמר לו כי בוודאי מצדיק עליו את הדין שבא לו העונש בעון הפאה נכרית, אלא שנפשו בשאלתו מדוע נקטפה הילדה כה מדר ולא נתנו מן השמים איזה רמו להתבונן ולחזור בתשובה, אמר לו העצ"ח דקבלה בידנו שלשנות איזה לבוש הוא סכנה גדולה בלש"ק "טשפענען מיט א לבוש איז א גרויסע סכנה", והנה על הפאה נכרית הרי יש אוסרים ויש מתירין, ובכן אף שאנחנו קבלנו לאיסור, מ"מ כל זמן שהלכה עם הפאה נכרית לא הי מקום להענישה על זה, אבל מכיון שלבשתה את הלבוש הצנוע לכן מיד כשפשטתו ושלחה יד בלבוש הכניסה עצמה בסכנה מבלי שתוכל להמלט ממנה.

ברכת צדיק

ולסיום נכון להביא סיפור הידוע שסיפרה הרבנית הצדקנית א"ח של אב"ד גבעת שאול ע"ה שסיפרה כמה פעמים שבדידה הוה עובדא, באותן הימים נתפרצה פרצה שבתולות הלבישו עצמן איזה מין כובע על ראשם, והיא גם רצתה ללבוש כובע כזה, ואביה ה"ה הרב ר' מאיר בנעט זצ"ל שוחט דקהילת טשארדא הסמוך ונראה לסיגוט בעל מחבר ספר "לקוטי מאיר" לא נתן לה ללבוש את זה, אמרה לאביה למה אסורה להלביש את זה, הלא גם בת הדיין ובת הראש

הקהל לובשות את זאת ולמה היא אסורה, החליטה לילך ולשאול את פיו של מרן בעל עצי חיים זי"ע, נכנסה למרן העצי חיים זי"ע ושאלה אותו בזה"ל האם יש שתי תורות, ענה לה העצי חיים בתמיהה ח"ו, שאלה אם כן למה בת הדיין ובת הרה"ק מותרין ללבוש את הכובע ואבא שלה אוסר עליה להלביש את הכובע באמרו שאסור ללבוש את הכובע הזאת, ענה לה העצי"ח: ס'פאסט נישט אזא חשובער איד'ס טאכטער צו גיין אזא היטל, אויב דו וועסט פאלגן דיין טאטן און נישט אנטהון אזא היטל סי שטייט כבד את אביך ואת אמך למען יאריכוך ימך, דו וועסט האבן אריכות ימים, און א מאן א תלמיד חכם, און קינדער תלמידי חכמים, ואכן קיבלה על עצמה לא ללבוש את הכובע, וברכת צדיק עשתה רושם, שהיא נשאת לבעל תלמיד חכם ה"ה הגה"צ המפורסם ר' מנחם זאב שטרן זצ"ל אב"ד גבעת שאול מראשוני תלמידי רבינו זי"ע באורשוואו, ומרן בעל עצי חיים הי' המסדר קידושין, וזכתה להקים דור ישרים ומבורך, ונפטרה בשיבה טובה ובשם טוב כשהיא בת צ"ו שנים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לוח ההילולא

ו' שבט

❖ רבי חיים צבי מסיגעט ב"ר חנניה יום טוב ליפא (עצי חיים) - תרפ"ז

ז' שבט

❖ רבי ישראל חריף מסטאנוב ב"ר שלמה (תפארת ישראל) - תקמ"א

❖ רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה (צב) - תקע"ג

❖ רבי מרדכי דוד מדאמבראווא ב"ר צבי הירש-תר"ג

❖ רבי יצחק אהרן הלוי איטינגא אב"ד לבוב ב"ר מרדכי זאב-תרנ"א

ט' שבט

❖ רבי ישראל יעקב ב"ר מנחם מענדל מרימנוב - תקפ"ז

❖ רבי יעקב קטינא ב"ר יצחק מרדכי (רחמי האב) - תר"ן

י"א שבט

❖ רבי יודא צבי מסאמבור ב"ר אורי - תרע"ט

י"ב שבט

❖ רבי יעקב יצחק מפאלטישאן ב"ר יוסף יהושע מבאטשאטש - תרמ"ה

י"ג שבט

❖ רבי מרדכי מלעכוויטש ב"ר נח - תקע"ו

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

גודל ענין אמירת תהלים בימי השובבי"ם (ג)

מסוגל לחטאים ובפרט בימי השובבי"ם לומר תהלים [דברי יחזקאל]

נאמר על אדונינו דוד המלך ע"ה שהיה איש אדמוני ויפה מראה כמשאחו"ל שהיה שופך דמים ושומע לעצת הסנהדרין, וכל עיקר מזמוריו הי' לזמר עריצים ולהכרית הקוצים הסובבים השושנה העליונה, ולכן נאמר בו אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, משום שהאבות העולם לא רצו בזה המדה להיות בבחינת שוטר, ולכן הוא צריך לחבר עצמו לאבות העולם, דהיינו שצריך לשמור התורה, ולהשפיל הרשעים שאינם חפצים בהתורה, ולזה ביקש דוד המלך מהש"ת שהספר תהלים שלו יהיה חשוב כמו נגעים ואהלות, הגם שאינו מגוף התורה, רק שהוא משמר את התורה, ונעשה שומר להפרי והוי כפרי עצמו. (אך פרי תבואה)

שמעתי מספרים בשם הרב הגאון הצדיק הר"י יעקב מדרכי ז"ל האב"ד ק"ק בילגוריי שהיה מילידי מאצב, והיה נקרא העילוי ממאצב ואח"כ נתקבל לאב בית דין בק"ק מאצב, והי' לו חבר טוב למדן וירא שמים וכשנתקבל הגאון ר' יעקב מרדכי ז"ל לאב"ד בק"ק בילגוריי לקח עבור חברו החביב חבר אחר במקומו למדן מופלג וירא שמים גדול, ואחר איזה שנים בא הגאון רבי יעקב מרדכי אב"ד בילגוריי לק"ק מאצב, בא בשב"ק לבית התפילה שגם חברו מנעוריו היה מתפלל שם ורצה לשמוח עם חברו, ומצאו שהיה יושב ואומר תהלים בלי הפסק והמתין לו עד שסיים כל התהלים, ואח"כ שאלו לו, חברי חברי מה נעשה עמך שינוי כעת, הלא מאז היה דרכך בשבת בבוקר ללמוד גמרא רש"י ותוס' בשקידה נפלאה ולא לומר תהלים כמו פשוטי העם, ואמר לו: חברי, אספר לך כי אחרי נסיעתך מפה למדתי עם חברי המופלג אשר בחרת לי, ואח"כ נחלה ר"ל וישבתי אצלו כל ימי חלויו כי היה חביב לי מאוד וכשראיתי כי קרוב להסתלק לקחתי אצלו תקיעת כף שיבוא אלי לאחר פטירתו לגלות לי דבר מהעולם העליון, אבל הוא שבק לן חיים ולא בא אלי זמן רב עד שהדבר כמעט נשכח ממני, ואח"כ נחליתי ר"ל במחלה מסוכנת והרופאים נואשו ממנו ר"ל ולא היה עבורי שום תרופה, ופתאום באמצע היום בא אלי חברי הנפטר בהקין, ושמתחי בו מאוד, ואמר לי תדע לך חברי כי תתרפא במהרה ועל זאת באתי לבשר לך בשורה טובה זו, ואמרתי לו תודה על בשורתך, ואח"כ אמרתי לו: חברי, הנך זוכר התקיעת כף שנתתי לך להודיעני מה נשמע שם, והשיב לי: זאת אסור לי לגלות כדי שלא תבטל הבחירה, אך זאת אגלה לך הדבר היותר טוב בעולם העליון והדבר היותר רע בעולם העליון, ואמר: תדע כי הדבר היותר רע בעולם העליון היא הלוקח ממון חברו ע"י גניבה או גזילה וכדומה, והדבר היותר טוב בעולם העליון לגמור בשב"ק תהלים בלי הפסק.

(גדולת מדרכי)

שמעתי מפי קדשו של כ"ק מרן הגה"ק מציעשנוב זצוק"ל אשר אפילו ח"ו שחטא וכו' צריך לומר תהלים עם בכיות ויתכפר הכל. (כתבי קודש ה"א מי"ז)

מרן הייטב לב זי"ע ביקר פעם אחת בעיר אויברווישא וראה באשמורת הבוקר שהעולם אומרים תהלים ושופכים נפשם ביחידות, דרש להם בשבת קודש שיסדרו לומר תהלים בציבור דייקא, בחורף באשמורת במעלי יומא שבתא קדישא, ובקיץ בשבת קודש אחרי הצהריים.

ידוע שהרה"ק המאור עינים זצוק"ל קיבל מפי אליהו הנביא זל"ט לגמור תהלים בשבת קודש לפני התפילה בלי הפסק, והיו מדקדקין על זה עד כדי כך שפעם אמר הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל שלהפסיק בעניית אמן בשעת התפילה הוא בבחינת הם אמרו והם אמרו, היינו שנפסקה הלכה בשו"ע באיזה מקומות מותר להפסיק לעניית אמן וכדו', אבל להפסיק בשעת אמירת תהלים לא קבלו אם ומתני מותר להפסיק, ופעם שאל חסיד אחד את הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל מה טעם למנהג זו לומר כל ספר תהלים בפעם אחת, הלא אמרו טוב מעט בכונה מהרבה שלא בכונה, והשיב לו הרה"ק: שכך הוא פירושו, טוב מעט בכונה מפני שאומר הרבה שלא בכונה, וא"כ אי אפשר שלא יאמר מזה מעט בכונה.

קבלה מאנשי שם הקדושים שמי שיש לו איזה דוחק השעה או צער או שהוא מהלך בדרך או עובר בים או בנהרות, יקרא כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכונה והכנעה ויראה נפלאות, וזה בדוק ומנוסה. (פלא יועין)

אם רוצה להרחיב בתפילה, יוכל לומר תהלים, שהוא כעוסק בתורה, ויש בה סגולות הרבה.

(שו"ת שכות יעקב ח"ב יו"ד סי' מ"ד)

על כמה דברים צריכים לאדם, כמו פרנסה וכדומה, או על כמה הרפתקאות צוה הרה"ק מקאריץ לומר כל התהלים מרישא לסיפא בלי שום הפסק, אפילו שלא לומר יהיה רצון בין ספר לספר, רק לאזר גמר כל התהלים. (מדרש פנחס)

ההצלת נפשי משאול תחתיה אלקים זדים קמו עלי, ס"ת תהלים, בשם הר"מ מזלזטשוב ז"ל מקובל מבעש"ט לומר כל תהלים ביחד בלי הפסק אפילו ביה"ר שבנתיים ועי"ז יבטל כל הדינים. (פרדס דוד)

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — גה — בלתי מוגה

יום א' פרשת חיי שרה תשס"ט לפ"ק

ביקור בבית כ"ק אדמו"ר מסלאנים שליט"א

האדמו"ר מסלאנים: די תיבת נח האט זיך געהאלטן אין דעם מבול ווייל ס'איז געוועהן פארמאכט.
רבינו: וואס לערנט מען אין ישיבה?
האדמו"ר מסלאנים: מילערנט בבא קמא.
רבינו: ווי לערנט מען אין בבא קמא?
האדמו"ר מסלאנים: חודש אלול האט מען אנגעהויבן ארבעה אבות.
 דער רבי האלט מיט די סדרים אין ישיבה?
רבינו: כ'פראכיר צו זיין אין ישיבה וואס מער.
האדמו"ר מסלאנים: ווי האט דער רבי צייט צו דעם? פאריגע וואך ביי אנשי סדום שטייט אז זיי זענען געקומען מנער ועד זקן (בראשית י"ב ד) שפעטער זאגט רש"י (שם י"ב, יא. רש"י ד"ה מקטן ועד גדול) הקטנים התחילו בעבירה תחילה, דאס איז געוועהן אין סדום די נערים האבן געפירט די נאנצע שטעטל, ביי אברהם שטייט דאך פארקערט (בראשית י"ב) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ער אליין האט זיי געפירט.

ס'איז א שטארקע זאך אז מ'טוהט אליין אין ישיבה.
רבינו: די וואך גייט שוין פרשת חיי שרה, ס'איז כולם שוין לטובה.

האדמו"ר מסלאנים: ס'איז דא א בריוו פון רבי משה מינדנער (מגדולי חסידו סלאנים ובנעמ"ס כתבי רמ"מ), שרייבט ער

האדמו"ר מסלאנים התנצל על שלא היה יכול להשתתף בשמחת הנישואין בהיותו בשנת האבל ע"פ אביו

האדמו"ר מסלאנים: איך האב מיטגעהאלטן די התונה זיצנדיג דא, כ'האב נישט געקענט קומען וועגן די אבילות, איך האב עס פון דא מיטגעהאלטן, אבער די תורה האב איך נישט געהערט.

רבינו: וויפיל בחורים לערנען אין ישיבה?

האדמו"ר מסלאנים: הונדערט דרייסיג בליעה"ר.

רבינו: כ'מייך אז דאס איז די איינציגסטע ישיבה וואו א בחור וואס קומט פון אמעריקא איז געצוימט אן קיין הפקירות, די בחורים דארפן דאך האבן שמירה.

האדמו"ר מסלאנים: ברוך השם, דער אויבערשטער זאל העלפן ווייטער. ס'איז דא אינגעלייט וואס זיי מאכן ריין ישיבות לכבוד יו"ט פסה, זיי מאכן ריין אסאך ישיבות, זאגן זיי אז ביי אונזער ישיבה איז פון די איינציגסטע ישיבות אין בני ברק וואס מ'האט נישט געטראפן די אלע זאכן וואס טאר זיך נישט טרעפן אין א ישיבה, בלעטער און אנדערע זאכן.

היינט מיט די פעלאפאנען [סעלפאן] איז דאך זייער שווער, דער סטרא אחרא נוצט אויס זיינע וועגן.

רבינו: אזא קליינע זאך ברענגט צו גרויסע שאדנ'ס, מ'קלאפט סלח לנו און מ'האט דאס אין מאש...

שבת קודש
פרשת בא

אפ"ר

להחזקת כוללנו
באנטווערפען יצ"ו

אז דער יסוד העבודה האט זיך שטארק געקאכט מיט די רש"י, אז די כוונה איז אז ס'איז איר שמענדיג גוט געוועהן. **רבינו:** מ'זאגט נאך אז מ'האט געפרעגט דעם מעזריטשער מגיד אויף די מאמר הו"ל (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ווי איז דאס במציאות אז א מענטש זאל קענען זיין אין די מדרגה, האט ער געזאגט אז מ'זאל פרעגן דעם רבי'ן ר' זושא, איז מען געגאנגען פרעגן דעם רבי'ן ר' זושא, האט ער זיי געזאגט אז ער פארשטייט אויך נישט וואס הייסט חייב אדם לברך על הרעה, ער ווייסט בכלל נישט וואס איז דאס רעה.¹

1 ע"י בייטב לב (ר"ם מק"ץ) וו"ל: עפ"י"מ שאמרו חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ופירשו המפורשים כש"ם דויקא, ר"ל כאותו שם של החמים שמברך על הטובה, כי צריך לידע כי כל מה דעבדי רחמנא לטב עבדי, ועי"ז שמאמין שהכל לטובה בזה עצמו מהפך מדת הדין לרחמים ונעשה ממנו רחמים וטובה, וכדמצינו במחוס איש גמון, עיי"ש באריכות.

ומן הראוי להעתיק דברי מרן רבינו שליט"א בספרו שערי תהלה (עמ' ק"ב) וו"ל: וצריך האדם להאמין באמת בכל המאורעות שבאים עליו כי הכל הם לטובתו, ואו סוף דבר שיתהפך עליו לטובה גמורה, וכדמתאמרא ממשמיה דק"ו הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, ששאלוהו פעם אחד מתלמידיו של המגיד הגדול ממעזריטש וזללה"ה בביאור המשנה (ברכות נד.) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, איך יוכל האדם לברך בשמחה על הרעה כשם שמברך על הטובה, והשיב לו כי גם הוא אינו מבין הביאור בדברי התנא, כי מעולם לא הוכיח לגד עניו שום רעה, כי כל מה שנעשה מאת ה' היתה זאת לטובה, עכ"ל. הכוונה כי מרוב אמונתו בכל מעשי ה' ופעולותיו, היה אומר על כל דבר שהוא לטוב, ולכן כל מה שבא עליו נהפך להיות לו באמת טוב גמור, והכיר בתועלתם לחסד ולרחמים. והוה ביאור הכתוב (תהלים לז, א) שירו לה' שיר חדש על כל החסד אשר עושה עמנו, הטיבו נגן בתרועה, מלשון (תהלים ב, ב) תרועים שבטם ברזל, שפירושו ענין שבירה הדין, אשר אף בשעה ששולט מדת הדין ה', הטיבו' תהיו אומרים כל מה דעבדי רחמנא לטב עבדי, ותשבחו בשמחה ובטוב לבב על הרעה כמו על הטובה, כי ישר דבר ה' שלכסוף יתהפך להיות באמת לחסד, אולם הוסיף ואמר וכל מעשהו באמונה, שהוא תלוי לפי אמונת האדם במעשי הבורא ית"ש, כי אם הוא מאמין באמת ואמר שהכל הם לטובתו, לכסוף נהפך הדבר ויבא האדם להכרה כי תועלת הכל הוא לחסד ורחמים, עיי"ש.

האדמו"ר מסלאנים: כ'האב געהערט פון רבי יאנקעלע (הגה"ק רבי יעקב לייזער מפשעווארסק זצוק"ל), האט ער דערציילט אז ס'איז געוועהן א רב אין ווארשא, ער איז געוועהן אויך א גביר, און ער האט אויסגעהאלטן א ישיבה, אמאל האט מען איהם געדארפט קומען זאגן אז ער האט פארלוירן די גאנצע געלט, האט מען מורא געהאט איהם דאס צו זאגן מיט איין מאל, איז געגאנגען א תלמיד צו איהם און געפרעגט פשט אין די ווערטער פון די גמרא חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, האט ער שטארק מסביר געוועהן אז אלעס איז מן השמים און די בחינה פון גם זו לטובה, פרעגט ער איהם ווייטער וואס איז אז מ'פארלירט די גאנצע פארמעגן דארף מען זיך פרייען, האט ער איהם געזאגט, יא, מ'דארף זיך פרייען. זאגט איהם די תלמיד, אויב אזוי, פריידט זיך מאקע. האט ער

עוד מביא שם בשערי תהלה (עמ' קע"ט) וו"ל: ואפ"ל על פי דברי הצ"ח במסכת פסחים (דף טו.) בשם המוכיח רבי אפרים זללה"ה מגיד דק"ק בראד, לבאר דברי הגמרא (פסחים ג.) לא בעולם הזה עולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמטיב. ביאור הדבר כי באמת מפי עליון לא תצא הרעות, ואין שום דבר רע באמת ית"ש, כי מקור הטוב משפיע טוב כי רוצה הוא להטיב, והשי"ת הוא הרוצה לכל איש בכל מקום שהוא ומשפיע הטובות השייכות לפשו. אבל בעולם הזה אין האדם מבין את הדבר לאשורו, ולכן בעולם הזה על הבשורות טובות שהוא מבין שהם חסד אומר ברוך הטוב והמטיב, אבל על בשורות רעות שאינו נראה טובם, אין אומרים ברוך הטוב והמטיב, משא"כ לעולם הבא נוכחים לדעת למפרע כי הכל היה טוב, על כן לעולם הבא כולו הטוב והמטיב, עכ"ל ודפה"ח.

ומעתה יש לומר כי לעתיד לבא בעת אשר יוכיחו לדעת למפרע אשר הכל היה חסד ורחמים, אז לא זו בלבד אשר יאמרו שירה על החסדים הגלויים שכבר אמרו עליהם שירה, אלא אף יוסיפו לשיר לה' שיר חדש על כל המאורעות שונות במשך שנות הגלות, שהיו כעין יסורים ומכאובים ונראים כמו גבורות ודעים, בשביל אשר אז יכירו וידעו כי כל אלו היו רחמים והסדים מלפני האב מלא רחמים שהוא כולו רחמים.

והוה ביאור הכתוב (תהלים מז, ד) ויתן בפי שיר חדש תהלה לאלהינו', כלומר שאפילו על המאורעות הנראים שהם מדת הדין שהוא משרש שם האלהים, ויתן בפי שיר חדש להודות ולהלל לשמו הגדול, מגודל האמונה והבטחון בה' כי הכל הוא חסד ורחמים.

שבת קודש פרשת בא **אפ"ר** להחזקת כוללנו באנטווערפען יצ"ו

פארשטאנען אז ס'איז איהם פארלוירן געווארן זיין גאנצע פארמעגן, האט ער געזאגט, יעצט פארשמיי איך מאקע שוין נישט פשט אין די משנה הייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה.

ער ברענגט דארט (במכתב מר"מ מידענר) אז דער יסוד העבודה האט געזאגט אז דער קאבריינער האט געזאגט אז א איד איז מקבל לטובה אלע זאכן וואס דער אויבערשטער טוהט מיט איהם, פארשפארט ער אלע תעניתים און סיגופים.

רבינו: מ'זאגט נאך אז רבי שמעון יערוסלאבער האט שטארק מארדך ימים געוועהן, האט מען איהם געפרעגט במה הארכת ימים, האט ער זיי געזאגט, וואס דער אויבערשטער טוהט איז דאך אלעס לטובה, מ'פארשטייט נאר נישט אלעס, אבער אין הימל פארשטייט מען יא, איז דער וואס פארשטייט נישט, זאגט מען איהם קום ארויף אויבן און מ'זעט דיר מסביר זיין, איך אבער גלייב אז אלעס איז לטובה קען איך בלייבן לאנג לעבן אויף די וועלט. (עי' בבנין דוד פר' היי שרה).

דער טאטע ז"ל אין ברך משה (פר' בראשית ע"ב כ"ב) זאגט אז דורך די תורה קען מען פארשטיין אז אלעס איז לטובה, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק (תהלים קי"ט, קל) פתח דבריך יאיר מבין פתיים.²

אויס דארף ישראל מחכים (כבא בתרא קנ"ה). מ'זאל קענען פארשטיין אז אלעס איז לטובה.

האדמו"ר מסלאניץ: ס'איז בעסער אז מ'זאל זעהן אז אלעס איז לטובה.

2

ו"ל רבינו בברך משה (פרשת בראשית ע"ב כ"ב): והנה תורתנו הק' היא המלמדת את האדם דעת שימצא את הטוב הצפון אף בתוך הרע, ככתוב (תהלים י"ג ה) עדות ה' נאמנה מחכימות פתי, וכשיתדבק האדם בתורת ה' ימצא תמיד בכל דרכיו אך טוב והסוד, והוא שאמר המדרש, פתח דבריך יאיר תחילת דבריך כמעשה בראשית יהי אור, שהוציא הקב"ה האור מתוך החושך, להורות כי אף בתוך החושך והרע טמון רחמים והסודים, מבין פתיים, משם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה, כי התורה היא המחכימת פתי ללמד האדם דעת שיאמין שכל הבא מאת הש"ת הרי הוא אך טוב והסוד, עכד"ק.

רבינו: דער זיידע ז"ל אין ייטב לב (פר' וירא) זאגט אז אויף דעם בעט מען (תהלים פ"ה ה) הראינו ה' הסודך, אז מ'זאל קענען זעהן די הסודים.³

3

מן הנכון להביא כאן דברי מרן רבינו שליט"א (מהר"א ט"ב תש"א, תוכה ע"ג מ"ו) ז"ל: ועד"ו כתב א"ו זללה"ה בישמח משה (פ כ"י תשא) לפרש נוסח התפלה שבענו מטובך, כי הגם שהקב"ה בודאי עושה טובות בכל עת, מכל מקום מאחר שנראה בעיני האדם כאילו הוא לרע חס ושלוש, על כן אין אנו מרגישים בהם, כי סומא אינו שבע משום שאינו רואה (ויטא ע"ד). ולכך אין לנו שביעה מהטובות ההם שאינם נראים, וזה בקשתנו שבענו מטובך, ההיינו שיהיה לנו נסים וטובות גלויים, עכ"ד. ובהו פירש א"ו זללה"ה בייטב לב (פ וירא) מאמר הכתוב (תהלים פ"ה ה) הראנו ה' הסודך, פ"י שהסודים יהיו נראים בחוש הראות, ולא רק בזה אשר נאמין כי הוא לטוב, רק נראה גם כן החסודים הטובים, (וכן כתב בדגל משה אפרים פ' וירא).

ובה אמרתי בלימוד הישיבה לבאר מאמר נעים ומירות ישראל (תהלים ט' א) כי הסודך לנגד עיני והתהלכתי באמתך. הדנה כתב א"ו זללה"ה בקדושת יום טוב (פ אמור) כי אם האדם נהר בזה דובר אמת בלבבו, וכמהשבתו כן דיכורו דפיו ולבו שוין, מודדו לו מן השמים במדתו וניתן לו כשכר זה שיכיר וידע את הטוב האמיתי אשר בכל מאורע. וזה שאמר דוד כי הסודך לנגד עיני, בכל מאורע רואה אני חסדי המקום, מטעם והתהלכתי באמתך, בשביל שהתהלכתי במדת האמת, וע"כ בא הש"ת על שכרי להראות לי מדת הסוד, עיי"ש באריכות.

*

ולחיבת הקודש נעתיק כאן קטע מתוך דברות קודש אשר השמיע מרן רבינו שליט"א במוצש"ק פרשת ויצא במגילת לטובת מוסדותינו הק' בבארא פארק, בו האריך רבינו בדברי חיזוק על אודות המצב הקשה השורר בכל העולם כולו, ואמר בזה"ל:

...איך האב אזוי אריינגעטראכט די וואך אין די סדרה, אז מ'איז זיך מתבונן אינעם מצב פון יעקב אבינו. יעקב אבינו איז ארויסגעגאנגען פון זיין פאטער'ס הויז, און ער האט אים מיטגעגעבן א גרויסן פארמעגן, און אזוי איז ער געטאנגען קיין הרן, ער האט געוואוסט אז ער דארף תוונה האבן, ער דארף אויפשטעלן י"ב שבטי קה, ער דארף אויפשטעלן א כלל ישראל, יצחק אבינו האט אים פאראורגט ער זאל האבן וואס ער דארף. אויפ'ן וועג ווייסט דאך יעדער איינער וואס האט פאסירט, וואס אלייף הרשע איז אים טאכגעלאפן, ער האט אים געוואלט הרגענען, ער האט ביי אים אוועקגענומען וואס ער האט געהאט.

שבת קודש פרשת בא **אפיר** להחזקת כוללנו באנטווערפען יצ"ו

ובירכו רבינו: לחיים לחיים, הצלחה און סייעתא דשמיא אין די עבודת הקודש און אין אלע ענינים מיט אלעס גוטן.
האדמו"ר מסלאנים: מזאל פאהרן געזונטערהייט און מזאל זיך צוריק ווידער זעהן געזונטערהייט, און מזאל זוכה זיין צו מרבה זיין כבוד שמים.

האדמו"ר מסלאנים: דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל שוין מקוים ווערן דעם פסוק וראה בטוב ירושלים (תהלים קכח, ה), כלל ישראל דארף א גרויסע ישועה.
רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן, וכיכד את רבינו לברך על הדין

דער חיד"א ברענגט אראפ, אליפו האט אים צוגענומען דאס געלט, דאס פארמעגן וואס ער האט געהאט. דער חיד"א זאגט, אליפו האט אים אלע מלבושים צוגענומען, יעקב אבינו האט זיך געזען אָן א העמד, אָן א מלבוש, אזוי האט אליפו איבערגעלאזט יעקב אבינו, א מצב אז ניטאמאל א אידיש ווארט האט ער געקענט זאגן.

זאגט דער חיד"א, יעקב אבינו האט זיך דערזען אין אזא שווערן מצב, דארט איז געווען א וואסער דערנעבן, איז יעקב אבינו גלייך אריינגעגאנגען אין וואסער. איז אנגעקומען צו רייטן א רייטער אויף א פערד, און ס'איז יענעם הייס געווארן, און ער האט באשלאסן אז ער גייט כאפן א שוויים. ער האט זיך אויסגעטון און אראפגעלייגט דארט די מלבושים, און ער איז אריינגעגאנגען אין דעם וואסער זיך אפקילן. איז געקומען א וואל און האט אים ערלעדיגט, און יעקב אבינו איז ארויסגעגאנגען און ער האט געהאט א מלבוש אנצוטון. אזוי ברענגט דער חיד"א די מעשה פון יעקב אבינו.

אז מ'הייבט אן זיך מתבונן צו זיין דעם מצב פון יעקב אבינו, וויאזוי ער איז געווען. האט עמיצער אריינגעטראכט? ער גייט ארויס, ער קומט אן על אם הדרך, און מ'בארויבט אים, מ'נעמט אים צו אלעס, אלעס אלעס, און ער זעהט זיך אן גארנישט, ער קען קיין ריר נישט גיין אפילו, ער קען נישט רעדן צו קיינעם קיין ווארט. א שרעקליכע שרעקליכע מצב. עמיצער זאל זיך דאס פארשטעלן.

יעקב אבינו זאגט, אכן יש'ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, אכן יש'ה' ה' איז דאך רחמים וחסדים. יעקב אבינו אין אזא מצב האט געזאגט, אכן יש'ה' במקום הזה, דאס איז לויטער חסדים. איי, אין וואספארא מצב איז ער? ואנכי לא ידעתי, איך פארשטיי עס נאר נישט, איך זעה נאר נישט די חסדים, אבער ס'איז אלעס לויטער חסדים פונעם אויבערשטן.

דאס איז א איד. אין יעדן מצב, אלעס איז חסדים פונעם בורא כל עולמים, צי מ'פארשטייט יא צי מ'פארשטייט נישט... אוודאי, מ'דארף בעטן דעם הייליגן באשעפער אז ס'זאל זיין חסדים מגולים, מ'זאל זעהן, בבחינת 'הראנו' ה' חסידך, מ'זאל זעהן מיט די פליישיגע אויגן די חסדים פונעם הייליגן באשעפער. דער אויבערשטער זאל העלפן. אידן מאכן מיט, ס'איז שווערע זמנים. דער אויבערשטער זאל העלפן, ס'זאל לייכטער ווערן, ס'זאל בעסער ווערן, ס'זאל זיין גרינגער פרנסה, מיט הרחבה גדולה, מיט הרוחה, ברוחה ובניקל, און מ'זאל זוכה זיין צו אלעס גוטן, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן, מיר וועלן אלע זוכה זיין אנטקעגן צו גיין דעם גואל צדק, מ'זאל זוכה זיין צו ישועת כלל ישראל ובשמחתן, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן, עכ"ל"ק.

כ"ד

כולל ויואל משה דסאטמאר
 אנטווערפען יצ"ו
 בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תושבי וויליאמסבורג!

דעם שב"ק פרשת בא
 וועט א"ה פארקומען אין וויליאמסבורג די יערליכע

אפיל

להחזיקת כוללנו באנטווערפען יצ"ו

זוי עס הארעווען אין אונזער
 מולד אברכים יקרים
 באהלה של תורה און דאס
 אויפצוהאלטן באטרעפט
 דמים יקרים. להגדיל תורה
 ולהאדירה

מיר זענען אנגעוויזן
 אויף אייער הילף!

געדענקט!

ביקור גומלין של ב"ק אדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא שליט"א

רבינו קיבל פניו בכבוד ודרש בשלמו

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: כ'האב געהערט אז ס'איז געוועהן א שיינע שבת, כ'האב באקומען שיינע גרוסן, דער עולם איז געקומען הערן, מ'האט געהערט נאכאנאן אסאך פון בעלזא.

רבינו: יא יא, דער טאטע זכרונו לברכה האט אסאך גערעדט פון בעלזא.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: איך ווייס, איך בין עטליכע מאל געווען ביים טאטן, ער האט א גאנצע צייט גערעדט פון בעלזא.

הצניע את אחד מבניו

ואמר: דאס איז אויך מיין זוהן.

רבינו: ער איז נאך א בחור?

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: גיין, ער האט הערשט חתונה געהאט.

רבינו: מול טוב, דער אויבערשטער זאל העלפן מזאל האבן א גליקליך לעבן ביז הונדערט און צוואנציג יאהר.

אין אמת'ן די גמרא רופט אן א בחור אויך א אינגערמאן.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: אויפן פסוק אין תהלים (תהלים סא, ז) ימים על ימי מלך תוסיף, זאגט רש"י

טאקע, אז דוד המלך האט געמיינט אז ער וועט אוועק גיין א בחור, דאס מיינט יונג.

(ז"ל שם: ימים על ימי מלך תוסיף - אם נגזר עלי למות בחור תוסיף ימים על ימי, עיי"ש)

רבינו: אשרי מי שמתגבר על יצרו כשהוא איש, טייטשט רש"י בחור.⁴

די גמרא אין סוכה (דף כז:) רעדט פון שלאפן מיט די תפילין, זאגט דארט די גמרא בחורים און ס'מיינט נאך די חתונה.⁵

היינט הייסט א בחור פאר די חתונה, אבער אין לשון הגמרא איז נישט אזוי, נאר ס'מיינט א אינגערמאן.

הגה"צ רבי חיים צבי מייזליש, ראש ישיבתינו:

דאכט זיך אז דער רבי'ס טאטע (הרה"צ רבי יצחק דוד רוקח זצ"ל) איז אויך געבוירן געווארן אין ראצפערט וואו דער זיידע זכרונו לברכה (רבינו מרן הברך משה זי"ע) איז געבוירן.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: יא יא.

רבינו: דער פאטער איז טאקע געבוירן דעמאלטס, באותו זמן?

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: מיין טאטע איז געבוירן אין תרע"ז.

רבינו: מיין טאטע ז"ל איז געבוירן אין תרע"ה, גלייך ווען די קריג האט אויסגעבראכן איז דער זיידע ז"ל געגאנגען קיין ראצפערט, די קריג האט דאך אויסגעבראכן תשעה באב תרע"ד, און מיין טאטע איז געבוירן געווארן הודש השון.⁶

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: דער בעלזער רב ז"ל איז אויך געוועהן עטליכע יאהר אין ראצפערט.

5

גמ' (סוכה כז:) תנו רבנן הנכנס לישן ביום רצה חולץ וכו', רבי יוסי אומר: הילדים לעולם חולצין ואינן מנחחין וכו', ופירש"י הילדים - בחורים.

6

בתשעה באב שנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה, וביום הקדוש תרע"ה הגיע השמועה לסיגעט שצבא רוסלאנד מתקרב, וכמוצאי יוה"כ פ' ברה העצי חיים מסיגעט ושהה בחג הסוכות בעיר נירעדהאז ומשם נסע לראצפערט, ולאחמ"כ ביום כ"ג חשון שנת תרע"ה נולד מרן רבינו הברך משה ז"ל, [ועי' באריכות בס' ומשה היה רועה (ח"א פ"ב ע פ"א)].

4

גמ' (נפוח ויה ט) אשרי איש ירא את ה', אשרי איש ולא אשרי אשה, אמר רב עמרם אמר רב אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש, רבי יהושע בן לוי אמר אשרי מי שמתגבר על יצרו כאיש, ופירש"י שם, כשהוא איש - כשהוא בחור בכוחו, כלומר ממהר להכיר בוראו קודם ימי הולדתו, עכ"ל.

להחזקת כוללנו
באנטווערפן יצ"ו

אפ"ר

שבת קודש
פרשת בא

רבינו: צוויי יאהר איז דער בעלזער רב ז"ל געוועהן אין ראצפערט, פון ראצפערט איז ער געגאנגען קיין מונקאטש.

כ'האב געהערט פון טאטן זכרוננו לברכה אז ער איז אוועק פון ראצפערט, ווייל מ'האט אריין געווארפן אין בית מדרש א גראנאט (כאמבע), אזוי האב איך אמאל געהערט פון איהם.

ראצפערט איז געווען זייער א קליינע שטעטל, און בעלזער רב האט געברענגט מיט זיך א פארקער, און ס'איז געווען שטארק ניכר אין אזא פארשלאפן שטעטל, מונקאטש איז שוין געווען א גרעסערע שטאט, איז עס מער נבלע געווארן אין די שטאט.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: ביז תרפ"ב איז בעלזער רב ז"ל געוועהן דארט אין מונקאטש.

הז"ל זאגן (בראשית רבה פ"ה, ג) צדיקים מבקשים לישב בשלות, אמר הקב"ה לא דיין להם לעולם הבא, זאל מען זיצן בשלוח אויך בעולם הזה.

רבינו: דער אוידווארער רב (הגה"צ ר' שלום קרויז שליט"א) איז אויך געבוירן אין ראצפערט דעמאלטס באותו פרק, זיין ברית איז געוועהן שבת, האט דער בעלזער רב מכבד געוועהן זיין זוהן, דער שפעטערדיגער בעלזער רב (הרה"ק מהר"א זי"ע) ער זאל גיין אהיים - די ברית איז געוועהן אינדערהיים - און ער זאל זיין סנדק.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: ס'פלעגט זיין אזוי כסדר, ער פלעגט מכבד זיין די קינדער אנשטאט איהם במקומו.

רבינו: אזוי, שטימט דאך דאס מיט די מעשה.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: כ'האב געהערט אז איינמאל ווען מיין זיידע (הרה"ק מהר"ד זי"ע) איז געוועהן אויף א ברית און מ'האט איהם מכבד געוועהן מיט סנדקאות, האט אבער דער זיידע מכבד געוועהן איינע פון זיינע קינדער מיט סנדקאות - קען זיין ווייל ער אליין איז נישט געוועהן אין מקוה, און ס'איז געוועהן א קפידא צו גיין אין מקוה פאר א סנדקאות.

ביי יענע ברית איז נישט געוועהן א מערקישע טלית, האט מען איהם געוואלט אנטוהן א פשוט'ע טלית, האט דער זיידע דער בעלזער רב געהייסן מוזאל איהם אויסטוהן די פשוט'ע טלית און אנטוהן א מערקישע טלית, און מ'האט געזוכט און געזוכט, ביז מ'האט געטראפן, דער זיידע איז געשטאנען דערביי און ער האט אזוי געהייסן.

ס'האט זיך געמאכט כסדר אז מ'האט מכבד געוועהן די קינדער מיט סנדקאות. אמאל האט דער זיידע דער בעלזער רב מכבד געוועהן זיין ברודער'ס זוהן דער סקאהלער רב (הגה"צ רבי שלום רוקח זצ"ל) מיט סידור קידושין, ס'איז געוועהן ביי די התונה פון סקווערער רבי ז"ל (כשנשא את בת הגה"ק רבי פנחס מאוסטילא חתן הרה"ק מהר"ד זי"ע) די התונה איז געוועהן אין בעלזא, האט ער מכבד געוועהן זיין ברודער'ס זוהן זאל זיין מסדר קידושין.

רבינו: ביי אונז האט דער זיידע ז"ל (מפן העצי היים) אויך מכבד געוועהן די משפחה מיט סידור קידושין.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: אפילו ווען ער איז געוועהן דערביי?

רבינו: יא, אפילו ביי די שמחות פון די אייגענע קינדער. ער האט פאר זיך אליינס נישט גענומען סידור קידושין.

ביי איינע פון די קינדער האט ער מכבד געווען זיין יונגערער ברודער דעם פעטער ז"ל (מפן רביה"ק בעל דברי יואל) מיט סידור קידושין, דער פעטער ז"ל איז דעמאלטס נאך געוועהן אורשויווער רב, און ער האט איהם מכבד געווען מיט סידור קידושין.

ראש ישיבתינו: איינמאל האט ער מכבד געוועהן זיין פעטער מעטשער רב (הגה"ק רבי אלי' בצלאל טייטלבוים אב"ד מעטש אחי אביו מפן הקדושת יו"ט) מיט סידור קידושין.

א' הנרכחים: אין די לעצטע יאהרן האט מיר דער רבי ז"ל (מפן הברך משה) אמאל דערציילט, אז ווען ער איז געוועהן ביים בעלזער רב (הרה"ק מהר"א זי"ע) ז"ל אין פעסט, האט ער איהם אויסגעערעכנט אלע בעלזער חסידים אין סיגעט און אין זענטא, ער האט דעמאלטס דערציילט די מעשה אז דער בעלזער רב (הרה"ק מהר"ד זי"ע) האט געהייסן אנטוהן

שבת קודש פרשת בא

אפ"ר

להחזקת כוללנו באנטווערפען יצ"ו

שטריימלעך ביים ברית, דאס האט איהם בעלזער רב דערציילט.

רבינו: דער בעלזער רב האט טאקע געהייסן ביים מאטמ'ס ברית פאר די קינדער אנטווען שטריימל, אלץ קרובים אלץ משערנאבילער אייניקלעך.⁷

ווען דער בעלזער רב איז געוועהן אין פעסט, איז דער פעטער ז"ל אויך געוועהן דארט, ס'איז געוועהן פרשת וישלח, נאך שלש סעודות איז דער טאטע ז"ל ארויס געגאנגען, און ער איז געגאנגען צום בעלזער רב, דעמאלטס האט מען שוין גענדיגט די מיטאג מיט, און ווען דער בעלזער רב האט זיך געוואשן צו שלש סעודות, האט דער טאטע געדאוונט מעריב און געמאכט הבדלה, און ער האט זיך אויך צוגעזעצט צום מיטע, און דער בעלזער רב האט איהם געפרעגט אוואו ער האלט, האט ער געזאגט אז ער האט שוין געמאכט הבדלה, האט ער געהאט פון דעם גרויס הנאה, אז ער קען איהם נישט געבן א קליין שטיקל שיריים - האט ער איהם געגעבן א גרויסן שיעור פון די חלה, און ער האט זיך צוגעזעצט צו מלוה מלכה.

בעלזער רב האט געהייסן ער זאל זיך וואשן און ער האט איהם מכבד געוועהן צו בענטשן.

אבער אין בעלזא אינדערהיים איז ער נישט געוועהן.

ראש ישיבתינו: ער האט געזאגט אז ער האט געוואלט פאהרן נאר ער האט נישט געהאט אויף קיין שפעזן.

רבינו: ער איז געוועהן אין צאנז פאר'ן קריג, דער זיידע ז"ל רבי שלום אליעזר האט איהם מיטגענומען קיין צאנז.⁸

ער איז געוועהן אין ציעשנב אויך⁹ (אצל גיסו הגה"צ רבי יחזקאל'ע מציעשנב זצ"ל התן מורן העצי חיים זי"ע) ס'איז נישט אווי ווייט פון בעלזא, ער האט געוואלט פון דארט פאהרן קיין בעלזא, אבער ער האט נישט געהאט קיין שפעזן.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: פון דעסמוועגן דאך איז ער (מורן הבדק משה) געוועהן אין בעלזא, כי שם ביתו

8

בס' אלה מסעי (עמ קלג) מובא מה שסיפר רבינו בעל ברך משה זי"ע כי זקינו הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע לקחו פעם בנסיעתו לצאנז על היומא הדילולא, ואז זכה להכיר את כל הצדיקים מבית צאנז, אשר עד אז לא הזדמן לו להכירם מחמת ריחוק המקום, ופגש את הגה"ק רבי יצחק ישעי' מטשעוויב זי"ע בנו הצעיר של מורן הדברי חיים מצאנז זי"ע, ואת הגה"ק רבי אלעזר מאושפיצין חתנו של מורן הדברי חיים, הגה"ק רבי תנה האלבערשטאם מקאלאשיץ זצ"ל, הגה"ק מסטראפקוב, הגה"ק רבי בן ציון האלבערשטאם מכאבוב זצ"ל בעל הקדושת ציון, הגה"ק רבי לייבוש האלבערשטאם זצ"ל אב"ד צאנז בנו של הרה"ק מקרייז-צאנז זצ"ל בנו של מורן הדברי חיים זי"ע, הגה"ק רבי סיני מומיגראד זצ"ל, הגה"ק רבי אלישע מנארליץ זצ"ל, בני הגה"ק רבי ברוך מנארליץ זי"ע, ועוד שאר צדיקים נכדי מורן הדברי חיים זי"ע. (עני עיר באריכות בס' ומשה חי רוש"ח"א עמ ש"כ).

ומן הראוי לציין מה שהזכיר רבינו את ביקורו בצאנז בדב"ק (מובא בס' אבני שוהם כ"א כסלו דף צ"ח) "וידוע כמה הרעיש הגה"ק מציעשנב זי"ע בשעתו תבל ומלואה ולא נח ולא שקט מלהתריע על החורבן שעלולה הציונות להביא על בית ישראל, ובעצמי זכיתי לדבר בענין זה עם הגה"ק רבי תנה האלבערשטאם זצ"ל הי"ד מקאלאשיץ, ועם דודי האדמו"ר רבי בן ציון מכאבוב זצ"ל אשר דברו בקדשם במרירות גדולה נגד כת הציונות".

9

עיי' בס' ומשה חי' רועה (ח"א עמ ש"ב) אשר פעם אחת כלבד ביקר רבינו בציעשנב אצל גיסו הגה"צ רבי יחזקאל'ע זצ"ל ואחותו הבכירה הרבנית הצדיקת רויזא בלומא ע"ה, ובכל זאת נשאר הביקור הנ"ל חרות על לבו, ובסוף ימיו כשרבינו כבר הי' הלויש כשננסו אליו נכדיו היו צריכים להציגם בפניו מי הם, אך כשננסו לביתו הנכבדים שהם נכדי ציעשנב לא הוצרכו לומר מי הם, רק כאשר ראה את פניהם קרן אור פני מש"ה ואמר: "דער איז דאך א ציעשנב'ער, אזוי האבן מיין שוועסטער'ס קינדער אויסגעוועהן".

7

מורן העצי חיים זי"ע היה חתנו של הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט זי"ע, התן גיסו הרה"ק רבי מרדכי דוב מהאראטטייפעל זי"ע, בן הרה"ק רבי משולם זושא מטאלמאש זי"ע, התן הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע - וגם בני הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היו נכדי הרה"ק מטשערנאביל כי הרבנית של מהרי"ד היתה בת הרה"ק רבי ישעי' משולם זושא זי"ע בן הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע.

אביר

שבת קודש
פרשת בא

להחזקת כוללנו
באנטווערפען יצ"ו

שמיים דאך (שמואל-א ד/ י"ז), וואו ער איז געגאנגען האט ער דאס מיטגענומען מיט זיך.

רבינו: ס'איז אינטערסאנט אז אין פעסט האט בעלזער רב אנגעטוהן אזא הומ, א אונגארישע הומ (ביבער הומ).

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: יא יא, ס'איז דא אזא בילד.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט פארציילט אז זיין שוואגער רבי יוחנן (הגה"צ רבי יוחנן שווערסקי ז"ל אב"ד מוושא, שה"י התן מרן העצי חיים זי"ע) איז דאך געוועהן רבי פיני'עלעם א זון (הגה"ק רבי פנחס מאויסטילא, התן הרח"ק מהר"ד מבעלזא זצ"ל) ער איז געוועהן א בעלזער אייניקל - ער האט געמאכט דעם טאטן פאר א בעלזער חסיד.¹⁰

רבי יוחנן האט דאך געוואוינט אין סיגעט, האט ער זיך אנגעטוהן א אונגארישע הומ.

ווען דער בעלזער רב (הרח"ק מהר"א זי"ע) איז געקומען אויף א שבת קיין הומנא, איז ער געפאהרן אויף שבת צו איהם -

ער איז דאך געוועהן זיין פעטער - אויפן וועג האט ער געטראכט, ער האט דאך א אונגארישע הומ, וואס וועט

דער רב זאגן צו איהם, ער איז אריינגעקומען שלום געבן, קוקט ער איהם אן אז ער גייט אזא הומ, האט ער איהם געזאגט: איך האב גרויס הנאה אז דו האסט אנגעטוהן א

אונגארישע הומ, דער טאטע (הרח"ק מהר"ד זי"ע) האט געזאגט "א אונגארישע הומ איז א האלבע שטריימל".¹¹

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: מיין טאטע איז אין בעלזא געגאנגען פון די בר מצוה מיט א קאלפיק, א

ולפני כמה שנים כשהדפיסו הספר "שארית לפנחס" שהוא ליקוטי דברי תורה מהרה"ק רבי פיני'עלע, מסר רבינו כמה דברי תורה מה ששמע מרבי פיני'עלע וכמו כן מגיסו רבי יוחנן, וד"ת אלו נדפסו משמו בס' הג"ל.

ועיי' בס' ומשה הי' רועה (ח"א, עמ' שצ"ז) מה שסיפר כ"ק אדמו"ר מראכמיסטרווקא ב"פ שליט"א מה ששמע בעצמו מרבינו ז"ל שכשהגיע הרח"ק רבי פינחס מאויסטילא לסיגעט לשמחת הנישואין של רבי יוחנן, שמע אז איך שדיברו מגודל עבודת התפילה שלו, ונכספה נפשו לראות את עבודתו הק, אולם מאחר שהרח"ק מאויסטילא התפלל בחדר מיוחד כמנהג אדמו"ר משערנאביל לא היו יכולים לראותו בעת התפילה, אך לאחמ"כ נתוודע לרבינו שיש שם הלון גבוה שיכולים למטפ עליה ולראות לתוך החדר הג"ל, והלך רבינו לשם והעמיד עצים וטיפס למעלה עד שהגיע להלון וכך עלה בידו לראות עבודת צדיק בעת התפילה, ורבינו התבטא ואמר שהי' פחד גדול להסתכל בצורתו הק אשר בער כלפיד אש במשך כל התפילה, ועיי"ש עוד באריכות.

11

עיי' בס' מבואר ועד עצתו (פרק ד) שהרה"ק המהר"א מבעלזא זי"ע נתן מעם לדבר שהיות שהאונגארישע אידן לובשים בשבת מגבעת זו (אשר ביזע החסידישע איך באנגארין הלבו בשבת עם כבער הוט), ע"כ הוא א האלבע שטריימל.

ואוב עיי' בס' עור מקודש שמביא בשם המהר"ד מבעלזא שלבישית שטריימל בשבת הוא סגולה לבגים טובים וישרים, עיי"ש.

10

ידוע מה שהי' מרגלא בפומי של מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע לומר שהרבה ענינים מהרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע קיבל מגיסו הגה"צ רבי יוחנן הג"ל, ולו רגל על לשונו לומר לאברכים צעירים ששמע מגיסו רבי יוחנן שאמר בשם זקינו מהר"ד מבעלזא סגולה לשלום בית שיעמוד הבעל בבוקר לעסוק בתורה לפני התפילה (עי' בס' אלה מסע עמ' צ"ח).

ובספרו הק' ברך משה מביא רבינו כמ"פ דברים ששמע מגיסו הג"ל, עיי' בפר' פקודי (עמ' רצ"א) ובפר' ויקרא (עמ' ט) וז"ל: וכד הוינא מליא שמעתי מזה בליל התקדש החג מפי גיסי הגה"צ רבי יוחנן האבדק"ק מוושא זללה"ה הי"ד, לפרש החרוז היד במלוכה כביר כהלכה לימודיו יאמרו לו, עיי"ש. כמוב' בפר' וארא (עמ' מ"ה) ובפר' מסעי (עמ' ש"ה) וכן מוזכר בפ' שלח (עמ' קנ"ה) וז"ל: על פי מה ששמעתי מפי גיסי הגה"צ רבי יוחנן האבדק"ק מוושא זללה"ה הי"ד, בשם זקינו הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע, על הכתוב אל מוציאם ממצרים כתועפת ראם לו, וכו'. הגה כי כן בפר' נצבים (עמ' רט"ו) וכן בברך משה לראש השנה (עמ' א) וז"ל: ומפי גיסי הגה"צ רבי יוחנן האבדק"ק מוושא זללה"ה הי"ד שמעתי בשם זקינו הרח"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע בטעם הדבר שמתחילין לומר סליחות כיום ראשון, עיי"ש.

כמו כן שמע רבינו ענינים מבעלזא מרבי פיני'עלע עצמו שזכה להכיר בעת החתונה של גיסו רבי יוחנן הג"ל שהתקיימה כסיגעט לאחר הסתלקות מרן העצי חיים זי"ע, ועיי' בברך משה (פ היי שיה עמ' קי"ב) וז"ל: על פי מה ששמעתי מהרה"ק רבי פינחס מאויסטילא זללה"ה משמי' דחותנו הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע, לפרש מה שנאמר באברהם אבינו והאמין בה' ויחשה לו כצדקה וכו'.

אפ"ל

שבת קודש
פרשת בא

להחזקת כוללנו
באנטווערפען יצ"ו

קאפעליטש האט מען אנגעטוהן - דאכט זיך מיר - ביי די זיבן יאר. מײן טאטע איז געוועהן אין האלאשיץ, ווען דער בעלזער רב איז צוריק געקומען קיין האלאשיץ, און ער האט געדארפט אנטוהן א קאפעליטש, האט מען געזוכט א קאפעליטש און מ'האט נישט געטראפן א הויכן קאפעליטש, האט מען איהם אנגעטוהן א אונגארישע קאפעליטש אלץ אינגל, שפעטער ווען מ'האט געטראפן א הויכן קאפעליטש האט מען געטוישט, אבער די ערשטע האט ער אנגעטוהן א אונגארישע קאפעליטש.

רבינו: כ'האב געהערט אז ווען בעלזער רב איז געוועהן אין פוילן אין בעלזא איז ער געגאנגען מיט א הוט, אבער פון ווען ער איז אוועק געפאהרן פון פעסט קיין ארץ ישראל, איז ער מעהר נישט געגאנגען מיט א הוט בכלל, אזוי האב איך געהערט.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: אין ארץ ישראל איז ער געגאנגען מיט א הוט, נאר צום דאווענען איז ער אריינגעקומען מיט א ספאדיק ובעיר בעלזא חבש רק ספאדיק.

ראש ישיבתינו: אין שטוב איז ער געזעצן מיט א הוט?
האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: יא. מ'דערציילט אז א שטיקל צייט פאר די הסתלקות איז געקומען הדר אינגלעך און זיי זענען אריבער געגאנגען פאר איהם, האט ער געהייסן מ'זאל איהם ברענגען דעם ספאדיק, כדי די קינדער זאלן געדענקען בעלזער רב מיט א ספאדיק, און אזוי האט טאקע געטוהן ער אנגעטוהן דעמאלטס א ספאדיק.

א' הנוכחים: מ'האט עם גערופן א ספאדיק נישט קיין קאלפיק?

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: א ספאדיק איז עפעס אנדערש, און א קאלפיק איז עפעס אנדערש, מ'איז דא צוויי ערליי ספאדיק, מ'איז דא א ספאדיק וואס די גערער גייען מיט דעם, דאס איז פון איין שטיק, אין בעלזא איז מען נישט געגאנגען מיט אזא ספאדיק, נאר מ'איז געוועהן געמאכט פון שפיצלעך אזוי ווי א שטריימל, הויכע שפיצן.

און א קאלפיק איז געוועהן געמאכט פון אנדערע סארט, אין שטאט בעלזא אליין איז מען געגאנגען מיט א ספאדיק, אז מ'איז ארויס געפאהרן פון בעלזא און אנגעקומען קיין

יערוסלאב (מגילות העיר בעלזא) האט מען אויסגעטוהן דעם ספאדיק און אנגעטוהן א קאלפיק, אין מארינבארד איז מען געגאנגען מיט א קאלפיק, צוריק קומענדיג ווען מ'איז אנגעקומען קיין יערוסלאב האט מען צוריק אנגעטוהן די ספאדיק, דער קאלפיק איז געוועהן א שענערע מלבוש, און א ספאדיק איז געוועהן א פשוט'ע מלבוש, א במלניש מלבוש.

רבינו: מ'פלעגט עם עפעס דרייען, מ'איז געוועהן א עסק אין דעם.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: יא, מ'האט געהייסן עפעס אזוי אז מ'דרייט מיט די וועלט.

מ'איז געווען אין ירושלים א קאמארנער רבי, הרה"צ רבי חיים יעקב סאפרין זצ"ל.

רבינו: כ'האב געהערט פון איהם, ער האט אמאל געוואוינט אין אמעריקא.¹²

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: יא, האט דערציילט א איד וואס האט עם געהערט פון איהם, אז ווען דער זיידע דער בעלזער רב (הרה"ק מהרי"ד זי"ע) איז געוועהן אין מארינבארד, איז אריינגעקומען צו איהם אויף א ווייזט א מפורסם'דיגער רב פון דייטשלאנד, ער איז שוין געוועהן א עלטערער איד, האט זיך געמאכט א שמועס, דער רב האט געהאלטן אין איין נאכזאגן ווערטער פונעם ווילנער גאון, צווישן די ווערטער האט ער אריין געווארפן עפעס א ווארט א זלול אקעגן דעם גרויסן מגיד פון מעזריטש זי"ע - האט דער קאמארנער רבי דערציילט אז ער איז געשטאנען דערביי - דער זיידע דער בעלזער רב איז שוין דעמאלטס געוועהן אין די עלטערע יאהרן, און האט געגעבן א געשריי, א הוצפה א עזות, אז ער וויל רעדן פון גאון איך באשטיי, אבער ער זאל רעדן הלילה אקעגן דעם הייליגן גרויסן מגיד, בשעת ווען איך האב געהערט פון טאמן ז"ל, אז בשעת דער גרויסער מגיד האט געדרייט

12

היה גר בשכנת איסט סייד בניו - יארק, ועיין בס' בוצינא קדישא (עמ' ק"א) שמביא שם רמזים על פי קבלה מהאדמו"ר מקאמארנא זצ"ל על שם הספה"ק וויאל משה.

אפיר

שבת קודש
פרשת בא

להחזקת כוללנו
באנטווערפען יצ"ו

מיטן ספאדיק האט ער געדרייט מיט די גאנצע וועלט, און דער זיידע האט אנגעהויבן צו שרייען און צו מאכן געוואלדעס און ס'איז געפאלן א פחד אויף יעדן אז אלע זענען אוועק געלאפן, און דער אלטער רב איז אויך ארויס געלאפן און ער איז אראפ געפאלן אויף די טרעפ, אזא פחד איז געפאלן אויף יעדן.

וביכוד רבינו לברך על חיינו

רבינו: כ'האב א שאלה, כ'האב פריער געמאכט א בורא פרי הגפן.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: וועל איך מוציא זיין.

רבינו: לחיים לחיים לחיים, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: איך האב אמאל

געהערט א מייטש פונעם זיידן (הרה"ק מהר"ד זי"ע) אויפן

פסוק (תהלים סא, ו) ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור

ודור, רש"י זאגט אז דוד מלך האט געבעטן אז אויב ס'איז

איהם באשערט קיצור שנים, בעט ער אז ימים על ימי מלך

תוסיף, כאמשיג שנותיו כמו דור ודור, דאס מיינט צוויי

דורות וואס דאס איז זיבעציג יאהר, אזוי זאגט רש"י פשט

(ודיל: אם נגזר עלי למות בחור תוסיף ימים על ימי עד ששנתיו יהיו שבעים

שנה כמו שני דור, עכ"ד).

האט דער זיידע אזוי געטייטשט, אז ס'שטייט דור דור

ודורשיו, אז פאר יעדן דור פאסט זיך וויין מנהיג, דוד המלך

האט געזאגט אז ער פאסט זיך אויף כמה דורות, דאס מיינט

שנותיו כמו דור ודור, אויף כמה דורות פאסט ער צו זיין.

רבינו: אין ייטב לב (פר' פנחס ה' ס"ו) איז דא זייער א שיין

ווארט, ער זאגט משה רבינו איז נישט אריינגעקומען אין

ארץ ישראל וועגן די מי מריבה, זאגט ער אזוי, אז די

ערשטע דור - די דור המדבר - זיי האבן געהערט תורה

מפי הגבורה, אזוי ווי ס'שטייט אנוכי ולא יהיה לך מפי

הגבורה שמענו (ילקוט שמעוני דברים ל"ג, תתקנ"א), במילא האט

משה רבינו געקענט זיין זייער מנהיג, אבער דער צווייטער

דור איז שוין געוועהן אפגערוקט פונעם ערשטן דור, האט

שוין משה רבינו נישט געקענט זיין זייער מנהיג, במילא

האט ער נישט געקענט ארויף גיין קיין ארץ ישראל - זאגט

ער ווייטער - וואספארא שייכות האט דאס מיט די מי

מריבה, ווייל אויב משה רבינו רעדט ווען צום שטיין און

ס'גייט וואסער, און די אידן זעהן דאס צו, וואלט דאס אליין זיי אויפגעהויבן אויף אזא הויכע מדריגה, אז משה רבינו וואלט געקענט זיין ווייטער אויך זייער מנהיג.

און דאס איז געוועהן די בקשה פון משה רבינו יפקוד ה' וגו',

איש "על" העדה - זאגט ער - ולא מעל דעל העדה, צו

הויעך קען א מנהיג נישט זיין, אזוי שטייט אין ייטב לב.¹³

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: ס'שטימט מיט די

ווארט, אז דוד המלך איז געוועהן א מנהיג כמו דור ודור, צו

זיין א מנהיג אויף כמה דורות.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: מיגרייט זיך שוין צום

פאהרן מסתמא?

רבינו: מארגן אי"ה.

האדמו"ר מבעלזא-מאהנאווקא: דער אויבערשטער

זאל העלפן ס'זאל טאקע זיין ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו

כמו דור ודור מיט אסאך געזונט, לחיים ולשלום, פארט

געזונטערהייט און אקעגן גיין משיח צוואמען בקרוב.

ונפרד רבינו ממנו לשלום

13

ו"ל בייטב לב (פר' פנחס ה' ס"ו) והג"ל בזה כי כבר אמרו דור דור ודורשיו

דור דור ושופטיו, הענין כי המנהיג והמורה המשפיע צריך שיהיה לפי

ערך הדור המקבל, ולכן דור המדבר שהיה דור דעה מקבלי התורה

אשר כמוהו לא נחיתה וכמוהו לא תוסיף כי המה ראו מעשי ה'

ונפלאותיו היה להם משה רבינו למנהיג ומנהל, אמנם דור האחרון שלא

היה באותו המדרגה הי' יהושע מנהיגם ומנהלם, ע"ד שאמרו פני משה

כפני המה לפני יהושע כפני לבנה וכו', אמנם אם היה משה רבינו ואהרן

מדברים אל הסלע לענין כל ישראל הילודים במדבר ותן מימיו, אז

היה נתקדש ש"ש לעיניהם והיו מתעלים מזה מעלה רבה ונשגבה עד

שהיו ראויים להיות להם משה עצמו מנהיגם ומנהלם, וכו'. וידוע כי

משה נקרא איש האלקים... ולכן מה"ט היה מנהיג ורועה לדור המדבר

דייקא דור דעה מקבלי התורה, אבל דור הגולדים אחרים לא הי' ידם

משגת לזה לקבל הארה ממש שהיה גבוה מעל גבוה מעליהם כי אם

ממי שהוא רק בחי' איש, וידוע מה שדרשו חו"ל על והלצה נעלו מע"ל

רגלו ולא מעל דמעל, וז"ש יפקוד ה' איש [דייקא] על העדה, ולא איש

האלקים שהוא על דעל העדה, אשר יצא לפניו"ם וגו', לפי ערך פניהם.

ועיין בס' ערבי נהל (ע"ש) שמבאר באריכות שכל הענין שאהרן הכהן

נכשל במעשי העגל, ומשרעה"ה בני מריבה, משום שרק ע"י שהיה להם

איזה פנים כמעשיהם יכלו להנהיג את הדור, כי צדיק שאין לו שום

שייכות אל הדור אינו יכול להנהיג את הדור, עיי"ש באריכות.

שבת קודש פרשת בא

אפ"ר

להחזקת כוללנו באנטווערפן יצ"ו

דברית קידש

מב"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת וארא שנת תשס"ט לפ"ק בקרית יואל יע"א

ורוממותם מתלהב ומתעורר לתשובה, ורועה להגיע לאיזה דרך של תשובה, לקיים הכתוב (ישעיה נה ז) יעזוב רשע דרכו, ולקבל על עצמו בחרטה על העבר וקבלה טובה על להבא שמהיום והלאה ישגיח וישמור על העינים ועל המחשבות ועל המעשים שיהיו על פי תורה, אמנם דא עקא כי מאחר שכבר נכשל באיזה חטא שוב אינו יכול לשלוט על עצמו והוא מוכרח ביד המלאכים המשחיתים שנבראו מחטאים הקודמים, והמה מוליכין אותו לחטוא עוד, וכמעט שנמנע הבחירה ממנו וממש אינו בידו שיוכל לתקן דרכיו.

אך יש למצוא דברי חזק ותרופה שלא יאמר האדם לנפשו נואש, ואף אם חלילה עשו הרבה עבירות שנבראו ממנו מלאכים משחיתים קליפות נוראות, עם כל זה לא ננעלו דרכי תשובה, ותמיד יכול האדם לשוב אל ה' וירחמנו. ונקדים מה שכתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (ח"ב פ' בשלח) לפרש מאמרם ז"ל (עבודה זרה ג.) גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, ונתקשו המפרשים להסברא נותנת להיפך, דאם אינו מצווה והוא עושה מעצמו, לכאורה הוא גדול מן המצווה ועושה. אמנם ביאור הענין על פי המבואר באור החיים הקדוש (פ' שלח) בענין המרגלים, דאף שכשרים היו בשעה שנשתלחו, אך מחמת שכונת המשלחים היתה רעה, תפעול פועל הרע בשליח ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו, ויולד בו תכונה רעה מה שלא היתה בו מקודם, בדרך שתוליד בחינת הקדושה בשלוחי מצוה לטובה, ולזה הגם שצדיקים היו, נולד בהם תכונה רעה מכח המשלחים ששלחו אותם מכח מיעוט האמונה, עכדה"ק. ומעתה י"ל כי אם הוא מצווה ועושה, הרי נעשה הדבר על פי דיבורו של הקב"ה אשר צוה לעשותו, ואם כן בזה הוא שלוחא דרחמנא ונולד בו תכונה קדושה מאת המשלח הבורא ב"ה, ולכן הוא גדול ממי שאינו מצווה והוא עושה על פי עצמו, דמאין יולד בו תכונה קדושה, עכ"ד.

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי. וי"ל ההנה ידוע מה שהפליגו בספרי קודש בגדולת ימי השוכבים וקדושתם שהם ימי תשובה ויכולים לפעול ולתקן מה שחטאו ופגמו נגד הבור"ע, וכן גילה לנו האריה"ק ז"ע (שער רוח הקודש תיקון כ"ז) שהימים הללו מסוגלים לתשובה, ואסמכוהו אקרא (ירמיה גכב) שובו בנים שובבים. ואם כי בזה"ק (פ' ויחי דף רטו:) הפליג מאד בחומר העון שאין מועיל תשובה על חטא זה ר"ל, מכל מקום במקו"א (ויקהל דף ריד:) מבואר שגם על חטא זה מהני תשובה, אלא שצריך תיובתא סגיא. ובימינו אלה שהדורות חלשים יש להמליץ טוב על בני ישראל ולהמציא דרך תשובה שיועיל גם על חטא המר הזה.

ונקדים מה שאמרו חז"ל (מכות י:) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, וכתב המהרש"א ז"ל דלא קאמר שהקב"ה מוליד אותו, אלא מוליכין אותו, כי מכל מחשבה ודיבור ומעשה בורא לו האדם מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר בדרך שאדם רוצה לילך כפי רצונו ודעתו של אדם, מוליכין אותו, אותם המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו, עכ"ד. וכ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל בפרשתן (עמוד קמב) התאונן על זה דמעתה הרי כמעט שנמנע הבחירה מן האדם, ולולא עזר אלהי אין בכח אנושי לעמוד ולהתגבר עליהם. וזה כוונת אמרינו (כתפלת ימים נוראים) אתה זוכר את כל המפעל וגם כל היצור לא נכחד ממך, ר"ל שהשי"ת זוכר את כל המפעל ועל כל מעשה יבא האדם בדיון, אבל גם כל היצור לא נכחד ממך, היינו המלאך הנוצר מעבירה המכריחו לחטוא, אף זה לא נכחד ממך, ויש בזה לימוד זכות כי אין בכח בשר ודם להתגבר נגד מלאך, ומכל שכן אם רבים המה, עכ"ד.

והנה מדיבורים אלה יאחו אימה ופחד לכל אדם כאשר יעשה לעצמו חשבון הנפש, כי בבוא ימי השוכבים כל בר לבב שמשגיג קדושת הימים הללו

ועל פי זה אמרתי לפרש דברי הגמרא במס' ראש השנה (דף טו.) אמר רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין רחמנא אמר תקעו וכו' אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן, וצ"ב שאלת הגמרא והתשובה. אך ביאור הענין כי באמת כאשר האדם עושה לעצמו חשבון הנפש הוא חושב בנפשו איך יכול בשר ודם קרוץ מחומר על ידי תקיעת שופר לערבב השטן, הלא הוא נורא ואנא בשרא, אכן מאחר שהקב"ה צוה אותנו לתקוע בשופר, הרי נולד בנו תכונה קדושה מאת המשלח הבורא ב"ה, ועל ידי זה יש לו לאדם כח גדול לערבב השטן. וזהו ביאור הגמרא למה תוקעין, הכוונה מה כוחינו קרוצי חומר פשוטי עם בתקיעת שופר שעל ידי זה תתערבב השטן, לזה הקדים בתחלה ואמר למה תוקעין ומשיב רחמנא אמר תקעו, וכיון שהקב"ה צוה לתקוע הרי נולד בו תכונה קדושה מאת המשלח, ושפיר זהו ענין מצות תקיעת שופר כדי לערבב השטן, כי בעת תקיעתנו יש בנו כחו הגדול של הקב"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמוע קול שופר.

ובדרך זה יש לפרש מה ששינוי במשנה (אבות פ"ו מ"ב) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, ובזוה"ק (נשא דף קכ"ו) איתא, שהכרוז יוצא שובו בנים שובבים, וכבר היה דברינו ליישב ולומר דאלו ואלו דברי אלהים חיים, דבכל השנה יוצאת הבת קול ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, אכן בבוא ימי השובבים שהם מסוגלים לתשובה ואסמכוהו אקרא שובו בנים שובבים, אז הכרוז יוצא שובו בנים שובבים.

ונודע דברי א"י מרן הבעש"ט ז"ע (הובא בתולדות יעקב יוסף פ' ויקרא) בפירוש המשנה, דלכאורה ממה נפשך, אם אי אפשר שישמע אדם הכרוז הזה למה יוצא בת קול כלל, ואם אפשר שישמע מדוע באמת לא נשמע לשום אדם, וביאר כי מה שמגיע לאדם הרהורי תשובה בכל יום הוא מן הכרוז ההוא, ואם יטה אוזן לשמוע קול הקריאה אפשר לכל אדם שישמע והיינו במחשבה, אך אם הוא בר דעת להבין שזה המחשבה הוא קול הכרוז והבת קול יטה אוזן לשמוע בלימודים לעשות רצון קונו, אבל הפתי כשבא לו הרהורי תשובה מהכרוז נתעצב והולך לבית היץ לומר תנו שכר למרי

נפש ואינו שומע לקול הבת קול לשוב אל בוראו, עכ"ד. ולפי זה יש לומר כי בכל יום ויום שהבת קול יוצאת ואומר שובו בנים שובבים, ועל ידי זה מגיע לו לאדם הרהורי תשובה, נמצא שיש לנו כח המשלח הוא הקב"ה המעורר אותנו לתשובה על ידי הבת קול, ואף שישנם כח המלאכים המשחיתים שנבראו מעבירות הקודמים, עם כל זה הבת קול ששומעים בכל יום זה מכניס באדם תכונה קדושה מאת המשלח הבורא שיתעורר לתשובה, ותכונה הקדושה הלזו הוא כח גדול וחזק ביותר מכל המלאכים המשחיתים הרוצים להכריח את האדם לעבירה, ועל ידי זה יכול האדם להגיע למדרגת תשובה.

ויל"פ בזה מה שכתב א"י זללה"ה בייטב פנים (שובו בנים אות ה) ואל"ה שמות בני ישראל, ואל"ה בגימטריא מ"ב. ואלה שמות בני ישראל ב"א"ם מ'צרימה, אותיותיו שובב"ים, עיי"ש לדרכו. וכבר אמרתי שבא לרמוז על מ"ב ימי השובב"ים. ולדרכינו יש להוסיף עוד שבא לרמוז שבמ"ב יום הללו נשמע הבת קול שובו בנים שובב"ים, ומי שהוא בר דעת נתעורר לתשובה על ידי הבת קול, ואף שישנם מלאכים המכריחים לחטא, מכל מקום בכח הבת קול יכולים להכניע ולשבר כח המלאכים המשחיתים ולהגיע לתשובה אמיתית לפני הקב"ה.

ובלכתינו בדרך זה יל"פ מאמר הגמרא (יומא פו.) היכי דמי חילול השם וכו' אמר אביי לא שנו אלא באתרא דלא תבעי אבל באתרא דתבעי לית לן בה. דהנה כבר אמרתי על מה שמנו חז"ל (שם) ד' חלוקי כפרה והחמור שבסולן מי שיש בידו חילול השם דאינו מועיל תשובה, דחטא חילול הש"ם הוא חטא פגם הברית, על פי המבואר בתיקוני הזוה"ק (תיקון כ"ב דף טו.) מאן דמשקר בברית מילה, הוא משקר בחותמא דמלאכא, דאיהו רשים ביה שד"י מלכר הוי"ה מלגאו. והנה שני שמות הללו עולה ש"מ, והאר"ך בזה א"י זללה"ה בייטב פנים (תוכחת מוסר אות יא.) ולפי זה עון חילול השם, רמוז על עון זה שעל ידי פגם הברית מחללים את הש"ם, היינו שני שמות הללו העולה ש"מ, כי נעשה פגם בשם הוי"ה השורה מלגאו ובשם שד"י השורה מלכר, ולכן אמרו בגמרא דלא מועיל תשובה, והוא כדברי הזוה"ק דלא מועיל חיליה תשובה על חטא פגם הברית. ולזה אמרו חז"ל לא שנו אלא באתרא דלא תבעי, היינו אם אינו שומע הבת קול שובו בנים שובבים ולא

יש לו לאדם פתח לשוב אל ה', כי מאחר שהוא מתעורר לתשובה על ידי בת קול היוצא בכל יום, נולד בו תכונה קדושה שיוכל לעשות תשובה בשלימות, ויהיה לו בחירה חפשית להתגבר נגד המלאכים המשחיתים המוליכים את האדם לדבר עבירה, ולכן כיון שנוכר במילה שבבשרו אשר ממנו אנו למדים מעלת התכונה קדושה, נתיישבה דעתו.

ובזה יתבאר הכתוב וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם, וביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל בפרשתו (עמוד קמב) שעיקר נאקתם של בני ישראל היה על אשר מצרים, היינו קליפת טומאת מצרים שנברא מן החטאים, מעבידים אותם ומכריחים אותם להרבות עוד בחטאים, ע"ש. כי בני ישראל במצרים רצונם היה עזה להתנהג בקדושה, ואם מידי עבירה יצאו מידי הרהור עבירה לא יצאו, והיו צריכים לכוחות גדולים ללחום עם המלאכים המשחיתים שנבראו מן העבירה, וממש לא היו בכח ללחום עמהם, ולכן ככו והתחננו אל ה' מרוב שברון לבם, הלא אנא בשרא ואת נורא ואיך יוכלו להתגבר נגד כוחות היצר, ולזה אמר הקב"ה שמעתי את נאקת בני ישראל אשר טומאת מצרים מעבידים אותם ומכשילים, ואזכור את בריתי, היינו ברית מילה של אברהם אבינו אשר המתין עד שנצטוו למען יולד בו תכונה קדושה, ומזה אנו למדין מעלת המצווה ועושה שיש בו תכונה קדושה מאת המשלח, וכח זה גדול מאד להכניע כל המלאכים המשחיתים המכריחים את האדם לדבר עבירה, ועל ידי שישמעו בני ישראל הבת קול יזכו לתשובה שלימה.

עכ"פ יוצא מדברינו אלה כי בימי השובבי"ם יוצא בכל יום בת קול ומכרזת ואומרת שובו בנים שובבים, וכבר הזכרנו דברי הבעש"ט הקדוש שכל איש ישראל זוכה לשמוע הבת קול, וצריך רק להטות אוזן לשמוע קול הקריאה ולעשות רצון קונו וישוב אל ה', ועל ידי זה יכניע כח הקליפות שנבראו מן העבירות, ואם יהיה לו לאדם רצון אמיתי יזכה לתשובה אמיתית בשלימות, כי כח התכונה הקדושה הבא מאת הקב"ה הוא גדול וחזק עד מאד ואין לנו השגה עד היכן הדברים מגיעים, ואף אם הרבה לחטוא ח"ו בחטאים אשר ננעלו לפניהם דרכי תשובה, כל זה הוא רק אם עושה תשובה בכוחות עצמו,

תבעו אותו לשוב בתשובה, אז יתכן לומר דלא מהני חלילה תשובה על חטא זה, כי באיזה כח יוכל להתגבר נגד המלאכים המשחיתים שנבראו מן החטא המכריחים אותו לחטוא עוד, אבל באתרא דתבעי לית לן בה, כי באתרא דתבעי" ששומע תביעת הבת קול שובו בנים שובבים, אם כן נכנס בו תכונה קדושה מאת המשלח הבו"ה שישוּב בתשובה, ועל ידי כח הקדושה הלזו יכול לשבר ולהכניע המלאכים המשחיתים שנבראו מן העבירה, ויזכה לתשובה אמיתית לפני הקב"ה.

ועל פי הדברים האלו יש לבאר דברי הגמרא (מנחות גג) בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנוכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר למנצח על השמינית מזמור לדוד, על מילה שניתנה בשמיני. וראוי להבין למה נתיישבה דעתו במצות מילה, הרי אותו המצוה כבר נעשה בקטנותו על ידי זולתו, ומה דהוי כבר הוי, ובעת הזאת עדיין הוא ערום בלא מצוה. אמנם לפי האמור יש לומר כי דוד המלך נכנס למרחץ לקיים הכתוב (ישעיה א טז) רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם, אבל בגודל ענוותנותו חשב את עצמו שהוא ערום מן המצות מחמת גודל העוונות, ולכן אמר אוי לי שאני ערום בלא מצוה, אכן כיון שנוכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו.

וביאר הענין על פי מה שכתב החיד"א בטעם שלא קיים אברהם אבינו מצות מילה עד שנצטווה, כי אמר בשלמא שאר המצות הגם שאקיימם מבלי ציווי השי"ת, אם יצווני השי"ת אקיימם שוב ואהיה מצווה ועושה שגדול משאינו מצווה ועושה, אבל מצות מילה אי אפשר שוב לקיימה כשאקיימה כעת ולכן המתין על ציווי הבורא, עכ"ד. אמנם הא גופא טעמא בעי, למה לא קיימו אברהם אבינו כשהוא אינו מצווה ועושה, הא בזה יהיה נראה גודל אהבתו להשי"ת דאע"פ שלא נצטווה עם כל זה הוא מקיימו, ולמה המתין עד שנצטווה. אך הענין הוא כמו שנתבאר דטעם שגדול המצווה ועושה הוא מחמת שנוולד בו תכונה קדושה מאת המשלח, ולכן לא קיים אברהם אבינו מצות מילה עד שנצטווה, למען יולד בו תכונה קדושה מאת המשלח הבורא ב"ה. ומזה למד דוד המלך עד היכן מגיע מעלת התכונה קדושה מאת המשלח הבו"ה, שהמתין אברהם אבינו במצות מילה עד שנצטווה למען יהיה לו תכונה קדושה, ובאותו תכונה קדושה

והלאה יתנהגו בדרך הישרה לשמור על העינים על המחשבה ועל המעשים.

י"ש למצוא עוד תרופה לדורינו אלה על מה שאמרו בזה"ק דעל חטא זה צריך תיובתא סגיא, דהנה כתב א"ז זללה"ה בישמח משה (לעשי"ת דרשה ב) לפרש הכתוב (קהלת יא א) שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, פירש שלח לחמך, היינו מה שאתה לוחם מלחמתך עם המשטינים והמקטרגים, על פני המים, היינו דמעת בת עין, שפכי כמים לבך. כי ברוב הימים תמצאנו, פי' כי התשובה במעשה בתענית ושק בלי שבירת לב כראוי צריך זמן רב, אבל תשובה בבכיה רבה וזעקה מעומק הלב יכול לפעול בשעתא חדא מה שפועל ברוב ימים בתשובה במעשה, והיינו כי ברוב הימים תמצאנו, פי' במקום רוב ימים, עכ"ד. ובדרך זה אמר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' ויחי עמוד תק) דעצה היחידה למי שנכשל ר"ל בחטא הנורא הזה, שיתמרמר ויתחרט מעומק הלב על אשר הכעיס להבורא ית"ש, וירבה בתשובה ובתחנונים בדמעות של אמת להבורא ית"ש שיקבל תשובתו, כי יש לנו הבטחה מדברי רבותינו ז"ל (בבא מציעא נט.) אף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו, ואף באיזה מצב שהוא עומד, תפלתו נכנסת בשערי דמעות, והבורא יתברך מרחם עליו לקבל תפלתו, עכ"ד. ומעתה על ידי שיבכה האדם ויעשה תשובה לפני הקב"ה בדמעות שלישי, יחשב לו כתיובתא סגיא, ויתקבל ברחמים וברצון לפני הקב"ה. וזה שאמר וגם אני שמעתי את נאק"ת בני ישראל, שאמר הקב"ה שמעתי בכייתם של בני ישראל ונאקתם מעומק לבכם, ועל ידי זה נתקבל התשובה ברחמים וברצון לפניו יתברך.

יעזור השי"ת שיהיה לנו הזכיה בימים הנשואים עוד שנוכה לשמוע הבת קול היוצא שובו בנים שובבים, ונוכה להתעורר לתשובה אמיתית ולתקן מה שחטאו לפני הבור"ע, הקב"ה הוא פותח שער לדופקי בתשובה, ומי שרוצה לשוב השי"ת פותח לו שער ומקבל תשובת ותפלות בני ישראל ודמעתם ברחמים וברצון. יעזור השי"ת שנוכה לעשות תשובה בשלימות ובזכות זה נזכה לגאולה שלימה ונוכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

אבל אם עושה תשובה בכח התכונה קדושה שיש לו מאת המשלח הבור"ה, אז מולך פורץ גדר לשבר כל הנעלים ונפתחו כל השערים של תשובה, וכל הרוצה יכול לבא אל השי"ת ולשוב על כל עבירה שחטא לפניו יתברך, והכל יכולים לתקן בכח של תשובה.

ייתכן לומר עוד בטעם הדבר שבכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, ולכאורה יש להבין למה צריך שיהא הבת קול יוצא בכל יום ויום ממש, אך מזה אנו רואים גודל רחמנותו של השי"ת שהוא חנון המרב"ה לסלוח, ואף שכבר תמול שלשום יצא בת קול הקורא לתשובה, והאדם לא שמע אליה, עם כל זה השי"ת שהוא בעל הרחמים עושה שבכל יום ויום יוצא בת קול חדשה, וגם אלו שלא שמעו אל הבת קול אתמול יכול עוד היום לשמוע אל הבת קול ולשוב אל ה'.

אולם כבר עברו עלינו שני שבועות מימי השובבי"ם, וכבר נשמע הבת קול י"ד פעמים שובו בנים שובבים, אך בעוה"ר לא הטו אוזן לקול הקריאה ולא נתעוררו לתשובה, ואנו נראים כמו שאנו נראים, ובעוה"ר כלום הטבנו מעשינו בשבועות הללו, ובימים הללו שצריכים לתקן אם חוטאים ח"ו הרי פגם העבירה חמור ביותר, עוד נשאר לנו כ"ה יום מימי השובבי"ם, ולזה אנו מבקשים אל השי"ת (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כ"ה ה', אין ועתה אלא תשובה (ב"ר פכ"א ס"ו), יגדל נא כ"ה ה', שבכ"ה יום שנשארו עוד אשר בהם נזכה לשמוע הבת קול שובו בנים שובבים, ירחם השי"ת עלינו ויגדל נא כה ה' שנוכה לפעול פעולות הראויים לשבר כח המלאכים המשחיתים, ויתעוררו לבבות בני ישראל לתשובה לזכור מה שחטאו נגד הקב"ה, לב יודע מרת נפשו, וכל אחד יעשה לעצמו חשבון אמיתי כמה שחטא נגד השי"ת בדיבור כמעשה במחשבה, ובאלו הימים ועתה יגדל נא כ"ה ה', כח המשלח אשר גדול מאד להכניע כח המלאכים המשחיתים המוליכים את האדם לדבר עבירה, ויזכו להרהור תשובה אמיתית לדמעה אמיתית ולאנחה אמיתית לפני הקב"ה, ונוכה לשוב בשלימות ולתקן כתמי הנפש ופגמי החטא אשר חטאו נגד הבור"ע, והשי"ת יעזור שנוכה להתחרט באמת ובלב שלם על העבר, ונקבל על עצמינו בלב שלם שמהיום

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

קדו עדר ונישואות "בדרך משה" רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זעזעוועני"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורבערנער ז"ל
נלביע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב איוונבערנער ז"ל
נלביע ט"ו אייר תשל"ז
והבין ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל ב"ו סיון תשמ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע ב"ט תמוז תשמ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"
ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשמ"ח
והבין מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשל"ז
☆☆☆

"אנש"ו ח"י"
ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמן ז"ל
נלביע ז' שבט תשמ"ג
והבין מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מנחם ז"ל
נלביע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צבי"א מרדכי"
ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבעמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ד' אלול תשמ"ט
והבין מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשמ"ט
☆☆☆

"אפריון נחמיה לר"
שמעון
ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלביע ז' מנחם אב תשמ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר מנחם ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשמ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השניח"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר מנחם ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשמ"ה
☆☆☆

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' חיים טוב ב"ר ראזמאן שליט"א

לאירוסי בנו הבה"ח יהודה נ"ו תלמיד ישיבתנו

הרה"ח ר' משה ראטה שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' חנני יו"ט ליפא ראטה שליט"א

לאירוסי בתו, נכדתו

הרב ר' יחזקאל שלום בלום שליט"א

להולדת בנו - השלום זכר בביהמ"ד סטריקוב

"נפש חיה"
ע"ש הרבנית הנדיקת
מרת ד"ר מירזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ל
נלביע ח"י שבט תשמ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"
ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשמ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"
ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל שולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"
ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ו חשוון תשל"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"
ע"ש ר' בן ציון בעטמ
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלביע מ' שבט תשמ"ג
והבין מרת ח"ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשמ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"
ע"ש ר' אלכסנדר
בעטמ ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלביע כ"ג ניסן תשמ"ז
והבין מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ח' סבת תשמ"א
☆☆☆

משאת חיים
ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"א אדר א' תשמ"ח
והבין מרת אלטע
שיינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלביע י"ב ניסן תשמ"ג